

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-I)unaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

„Trikrat Avstrija“

Avstrijski zvezni kancler Kurt von Schuschnigg je pred nekaj časa izdal pod gornjim naslovom obsežno knjigo, ki mu kot pisatelju dela veliko čast, kot državniku pa mu je priborila priznanje poštenih namenov. Avstrijski zvezni kancler skuša v svoji knjigi — ki je na tem mestu ni mogoče izčrpano obravnavati — pokazati, kako je današnja Avstrija, ki sta ji udarili pečat Dollfussova in njegova osebnost, samo plod zgodovinskih nujnosti, ki so se iz prve, predvojne Avstrije razvijale v drugo, povojno Avstrijo z vsemi dobrotami in nedostatkami demokracije, ter končno rodile tretjo, današnjo Avstrijo, zgrajeno na avtoritarnem načelu. Ni naša stvar preiskovati, če se je kanclerju ta dokaz posrečil. Za presojo njegovega dela zadostuje vtis, da se je ravnal po kličih svoje vesti in da ima danes pošteno zavest, da je to, kar je ukrenil, imelo namen služiti blaginji domovine.

Kancler Schuschnigg odkritostno pristavlja, da tretja Avstrija, ki je nujnostna posledica prejšnjih dveh, nikakor ne nosi pečata, da je najboljša državna tvorba mogoča in da na njej ni nič več spreminjati. Nasprotno! Zategadelj je tudi zmotno naziranje, izrecno poudarja pisatelj, da je ustava tretje Avstrije zgrajena na načelih papežev okoliščine »Quadragesimo Anno«, kajti »ta okoliščina ni imela namena podati nauka o krščanski državi, marveč samo pokazati na potrebne reforme v sodobnem življenju človeške družbe, ki bi pomagale odstraniti socialne težave brez ozira na versko pripadnost«. Vatikan in Cerkev nista nikoli skušala kakorkoli vplivati na notranje-politično ureditev države niti usmerjati njenega zunanje-političnega udejstvovanja. Ta kanclerjev pristavek, ki je za vsakega razumnega katoličana nepotreben, je politično kaj moder, kajti številni so bili glasovi, ki so se trudili prikazati sedanjo, tretjo Avstrijo kot zgledno tvorbo katoliškega državošolstva, medtem ko po Schuschniggovem mnenju ni nič drugega, kakor nujnostni plod razvijajočih se razmer, kot sta ga vpodobila Dollfuss in Schuschnigg, ravnajoč se seveda po svojih vestih in po osebnem prepričanju, ki sta ga imela o poslanstvu svoje domovine.

Mnogo bolj zanimivo za nas v inozemstvu pa je poglavje, kjer avstrijski kancler odkritostno piše o zunanje-političnih možnostih tretje Avstrije. Tri možnosti so stale pred njim odprte: prva, da bi Avstrijo po zgledu Švice zavaroval z mednarodnimi nevtralnimi pogodbami; druga, da bi Avstrijo naslonil na eno izmed obstoječih državnih skupin v Evropi; tretja, da jo napravi neodvisno od vseh, a z vsemi prijateljsko. Četrte možnosti, da bi Avstrija utočila v veliki nemški državi, Schuschnigg niti ne omenja ne, ker jo izključuje vsa njegova notranja bit. On je izobčil prvi dve in se zavzel za tretjo, to je za prijateljstvo, enako porazdeljeno med vsemi državami, to pa zaradi posebnega poslanstva, ki ga ima Avstrija po njegovem mnenju izpolniti na prostoru, kjer živijo podonavski državci.

Katero je to poslanstvo? »Slejkoprej mislimo, da smo poklicani, da postanemo most in posredniki med narodi in državami, ki so nekdanj pripadale stari Avstriji in ki so sedaj zažele svoje lastno državno življenje. Naša posredniška naloga leži na gospodarskem in kulturnem polju. Od prejšnje se razlikuje v toliko, ker izključuje vsako politično zavojvalno težnjo.« Tako dobesedno piše kancler Schuschnigg. Če hočemo biti nepristranski ocenjevalci zamisli, ki jo je izrazil, kakor tudi njegovega praktičnega državnisknega dela v istem pravcu, moramo odkritostno priznati, da izjava zveni simpatično. Tudi sosedne države današnje Avstrije — pri tem ne mislimo na Nemčijo — so prizadevanje Schuschnigga, da ohrani svojo domovino trajno neodvisno in samostojno, nevezano in z vsemi prijateljsko, spremljevale in še spremljajo z neprikritimi simpatijami, ker vedo, da je neodvisna avstrijska država v očrju Evrope neobhodno potreben pogoj za neodvisno in mirno življenje vseh drugih. Nobena sosedna država Avstrije — pri tem zopet ne mislimo na Nemčijo — se nikdar ni vdajala utvaram, da bi mogla imeti kdaj kakšno korist od tega, če bi Avstrija izginila ali postala podložna kakšni drugi skupini držav, ki ima svoje težišče izven Podonavja. Cela vrsta zunanje-političnih dogodkov zadnjih 20 let je dokaz za to Tega naziranja imenovane države ne delijo samo iz nekih izključnih samoljubnih ozirov na svojo lastno varnost pred nevarnostmi, ki prežijo v ozadiju, ampak tudi iz razlogov, ki jih je kancler Schuschnigg navedel v svoji knjigi, da naj bo Avstrija »most in posrednica« v kulturnem in gospodarskem sožitju med državami in narodi srednje Evrope.

Toda če naj ta posredovalna vloga v očeh avstrijskega zveznega kanclerja opraviči borbo za samostojnost avstrijske države, kakor tudi simpatično podporo, ki jo Avstrija v tem svojem boju dobiva od ostalih držav v Podonavju — da ne govorimo o velikih zahodnih vele-silah — potem pa mora biti »most in posrednica« zares tudi v dejanju, ne pa same v govorjeni ali tiskani besedi. Kajti, če bi se skazalo, da je to »posredništvo« samo prazen izgovor, ki v praktičnem življenju ne prihaja do izraza, bi tako v Avstriji sami kakor v sosedini padla vera v neobhodno potrebo obstoja neodvisne Avstrije in bi nastopile tudi temu primerne posledice.

Na kulturnem polju ima Avstrija odgovornosti polno dolžnost posredništva med nemško in slovansko kulturo. Ne samo, ker med njima v slovanske nacionalne države, marveč tudi zato in predvsem zato, ker ima v mejah svoje države močne slovanske narodne manjšine. Tretja, Schuschniggova Avstrija v pravem pomenu besede, je imela do sedaj zlate priložnosti, da svoje posredniško nalogo v dejanju izvede, da na svojem lastnem ozemlju v medsebojnem spoštovanju približa slovansko in nemško kulturo in jima pomaga, da kot enakovredni druga ob drugi živita, druga drugo p. odita in ustvarita smotno, ki je na srednjeevropskem shodu kulturnih ozemelj tako kričice potreben za ohranitev miru. Toda, če gremo na Koroško,

Veliki predlogi belgijskega ministrskega predsednika

Van Zeeland za mednarodno gospodarsko sodelovanje

Pariz, 28. januarja. AA. (Havas) Snoči je bilo objavljeno poročilo bivšega predsednika belgijske vlade Van Zeelanda. V tem poročilu se Van Zeeland izreka za mednarodno sodelovanje in proti avtarizmu.

Van Zeeland pravi v uvodu, da so ga pri njegovem zbiranju pojasnil povsod sprejeli s simpatijami, naletel pa je takoj na pridržke, ko je predlagal praktične rešitve. Zato uvideva, da je ves problem splošnega značaja in da ga je zato treba tudi razvozlati v okviru splošnosti.

Mednarodna trgovina se mora boriti s skrajnim gospodarskim protekcionizmom in kontingenti, prav tako pa jo ovirajo tudi razni finančni ukrepi. Carine se morajo zmanjšati in prvi korak bi bil storjen v tem smislu že s tem, če bi se države obvezale, da ne bodo več glasovale carinskih postav in da bodo postopoma znižale nekatere carine in postale v politiki glede surovin bolj širokogrudne. Izvozne carine se lahko ohranijo, vendar pa se morajo zaračunavati tako, da ne bodo postopoma znižale nekatere carine in postale v politiki glede surovin bolj širokogrudne. Izvozne carine se lahko ohranijo, vendar pa se morajo zaračunavati tako, da ne bodo ovirale držav uvoznic. Van Zeeland v svojem poročilu ne zagovarja potrebe pogajanj med dvema državama, vendar pa naj nikdo ne ovira sklepanja in podpisovanja regionalnih pogodb.

Van Zeeland ne predlaga ukinitve protekcionizma, vendar papirporeča, naj postane bolj prožen. Kontingenti so največja ovira za razmah svetovne trgovine. Van Zeeland predlaga ukinitve industrijskih kontingentov, ki jih naj nadomesti s povečanjem tarif ali s tako zvanimi »carinskimi kontingenti«. Pri vsem tem pa zagovarja nekatere ukrepe, ki hočejo preprečiti dumping in tudi nekatere kontingente, ki naj pospešijo ustanovitev mednarodnih kartelov.

Kar se tiče poljedelskih kontingentov Van Zeeland ne predlaga, da jih naj takoj odpravijo, pač

pa želi, naj vlade ne uvajajo novih ali pa še razširjajo sedanjih. Sedanji kontingenti morajo biti olajšani in prožnejši.

Največja nesreča pa so denarne težave in omejevanje finančnih prenosov. Van Zeeland opozarja na nevarne sadove, ki so jih rodili klirinški sistemi in ki tako omejujejo trgovsko izmenjavo blaga. Edina rešitev je v mednarodni zlati valuti. Njene temelje pa je treba preurediti in to naj bo glavni cilj mednarodnega sodelovanja. V pričakovanju tega pa predlaga Van Zeeland razširjenje trojnih valutnih sporazumov. Vse države, ki izvajajo kontrolo nad tečajem, naj pomislijo na to, in naj poiščejo rešitve, ki jo ta problem zahteva. Najvažnejše je, da se ukine kontrola nad kliriranjem.

Da zaključimo preteklost, moramo urediti svoje zunanje dolge. Vsekakor pa moramo odstraniti klirinške omejitve, ker bi potem emisijske banke lahko po reciprociteti z banko za mednarodna plačila otvorila kredite in finansirale trgovino. Prav tako imamo v trgovini vse polno

težav moralnega in političnega značaja in zato predlagamo naslednje:

1. Izvede naj se revizija kolonialnih mandatov, uvede naj se politika »odprtih vrat« v kolonijah in kolonialni pridelki se naj zamenjujejo za industrijske itd. Nuditi moramo politične varščine, da bi se tako odstranil strah pred vojno.

2. Van Zeeland se priporoča, naj so vsi poslužujejo zmernih metod, da bi tako mogli priti do pogodb o gospodarskem sodelovanju, in sicer najprej v okviru dvostranskih ali pa večstranskih gospodarskih sporazumov. Van Zeeland predvideva v tem smislu troje postopkov:

1. Vzpostavi naj se čim ožje sodelovanje med Francijo, Veliko Britanijo, USA, Nemčijo in Italijo;

2. vse države naj pojasnijo težave svojih gospodarskih zvez in naj tudi predlagajo, kako bi bilo mogoče zboljšati te zveze;

3. diplomatskim potem se naj doseže, da bi zainteresirane države pristale na to, da se skliče svetovna konferenca.

SSSR zbira vojaštvo na Vzhodu

Tokio, 28. januarja. AA. Zastopnik zunanega ministertva je glede ukrepov ruske vlade, ki je ukinita ves poštini promet z Japonsko, izjavil, da japonska vlada o tej stvari še ni sklepala. Ruski ukrepi se nanašajo predvsem na Mandžurijo in le posredno na Japonsko. Japonski listi objavljajo tudi podrobnejša poročila o incidentu, ki je bil vzrok teh ukrepov. Letalo, ki je moralo 19. decembra pristati na mandžurskem ozemlju severozapadno od Vladivostoka, ni bilo pošto, ampak vojaško. Mandžurske oblasti trde, da letalo ni bilo prisiljeno pristati na mandžurskih tleh. Zaradi tega je

upravičen njihov sum, da je skušal ruski letalec vohariti po obmejnem ozemlju.

Po zanesljivih vesteh iz Hankova se velika ruska armada pomika proti Kitajski. Ruska armada prihaja s severa in je v večini sestavljena iz motoriziranih oddelkov. Po izjavah očividcev je sedaj kitajsko mejo prekradalo 600 oklopnih avtomobilov. Iz Rusije je dosedaj prišlo že tudi nad 200 letal najnovejšega tipa.

London, 28. januarja. TG. Angleški listi, med njimi »Daily Express« mnogo pišejo o pripravi Sovjetske Rusije na Daljnem vzhodu, kjer je na mandžurski meji že prišlo do nekaterih manjših spopadov. Sovjetska Rusija vlači velikanske množine vojaštva in vojnega materiala na Daljni vzhod, ki je postal tako rekoč eno samo veliko vojaško skladišče. Pri Vladivostoku je danes 150.000 ruskih vojakov, 100 podmornic in okrog 1500 letal.

Sovjetsko zračno oboroževanje

Praga, 28. januarja. TG. Tukajšnji »Venkov« (glasilo agrarne stranke, ki je začela borbo proti komunistom in želi zrahljati zveze s sovjetsko Rusijo) je objavil statistične podatke o moči sovjetskega letalstva dne 1. januarja 1938. Številke so naslednje:

Suhozemska armada razpolaga s 1792 lovskimi letali (66 eskadronov), 390 ofenzivnimi letali (22 eskadronov), 2300 izvidniškimi letali (127 eskadronov), 1400 težkimi bombnimi letali (77 eskadronov), 900 lažjimi bombniki (50 eskadronov). Skupno ima suhozemska vojska 6782 letal.

Mornarica pa razpolaga s 25 eskadroni lovskih letal (2240 letal), 12 napadalnimi eskadroni (220 letal), 27 izvidniškimi eskadroni (490 letal), 6 težkimi bombnimi eskadroni (104 letal), 16 lažjimi bombnimi eskadroni (300 letal). Skupno ima rdeča mornarica na razpolago 3554 letal.

Poleg tega ima sovjetska Rusija še nad 400 letal namenjenih za vezbanje po letalskih šolah, ter okrog 900 posebnih letal za večje prevoze. Med njimi velikanska, silno hitra letala za prenos četi, saj prenašajo ta letala lahko do 60 mož. Med njimi so letala, ki jih lahko krmarijo brezčimnim potom.

V sovjetski Rusiji je bilo na koncu leta 1937, 50 letalskih tovarn, kjer delajo noč in dan. Te tovarne bodo v prvem četrtletju 1938. lahko zgradile 4000 novih letal vseh možgostih tipov, tako da bo sovjetska Rusija imela še letos spomladi 16.000 bojnih letal.

Gospodarska zveza med Japonsko, Kitajsko, Mandžurijo

Tokio, 28. januarja. TG. V japonskem parlamentu je po poročilih agencije Domei ministarski predsednik princ Kono je na vprašanje voditelja stranke Šejukaj poslanca Sigemase Sunada prvič jasno izpovedal, da namerava japonska vlada doseči »gospodarsko zvezo med Japonsko, Kitajsko in Mandžurijo«. Gospodarsko sodelovanje bo izvedeno na podlagi popolne enakopravnosti. Japonska vlada bo Kitajski stavila na razpolago potrebna denarna sredstva, a tudi inozemski kapital bo naprošen, da pride na pomoč pri obnovi gospodarstva na Kitajskem.

Po Stalinovem zgledu

Šanghaj, 28. januarja. TG. Japonska agencija Domei poroča, da je maršal Čankajšek izvedel strašno čiščenje med kitajskimi višjimi častniki. Tako so bili ustreljeni poleg guvernerja Šantunga še en armadni poveljnik, trije divizijski generali, eden brigadni general in pet polkovnikov. Odstavljeni in zaprti pa so eden armadni poveljnik, 12 divizijskih generalov, 5 brigadnih generalov in 10 polkovnikov. Obsodba se glasi »zaradi poba in nepokorščine«.

Zagrebska vremenska napoved. Padec temperature. Zboljšanje vremena.

Zemunska vremenska napoved. V severnih in zahodnih krajih bo vreme nekoliko boljše, v vzhodnih in južnih pa se bo nebo pooblačilo ter bo deževalo, odnosno snežilo.

Dunajska vremenska napoved. Zopet se bo močno pooblačilo. Sicer mi o s padavinami, na prostem močan veter z zapada.

Romunski zunanji minister v Ženevi:

„Zveza narodov l. 1938 ni ZN iz leta 1920“

Ženeva, 28. jan. Na zasedanju ZN je romunski zunanji minister Micescu v imenu Male zveze izjavil med drugim tudi tole:

Srečen sem, da lahko na stotem zasedanju Sveta ZN v imenu Male zveze izjavim našo zvestobo načelom ZN. Mi smo bili tiisti, ki so z globoko vero sodelovali pri sestavljanju in izvajanju pakta ZN. Zato sem tem bolj vesel, da lahko opozorim, da je po mojem mnenju pakt zmaga treh velikih načel in ta so: organizacija mednarodnega sodelovanja, vzpostavitev popolne enakopravnosti med državami in kolektivno jamstvo za teritorialno nedotakljivost in politično neodvisnost vseh držav, ki so članice ZN. Kar se tiče mednarodnega sodelovanja, smo mi zmeraj mislili in še sedaj mislimo, da je potrebno in koristno in da se lahko organizira samo tedaj, če se ZN zagotovi značaj splošnosti. Kar pa se tiče načela enakopravnosti, se nam ta zdi nemogoča vse dole, dokler nekatere države ne izkoristijo na enak način svoje suverenosti in nimajo enakih dolžnosti. Kar pa se tiče jamstva za ozemeljsko in politično neodvisnost posameznih članic, si zanišljamo v obliki neke kolektivne in koristne obveze, ki sloni na sedanjem statusu quo in politični neodvisnosti. To so bila načela, ki so nas vodila, ko smo podpisali pakt ZN. Ta načela bodo tudi še sedaj ostala temelj za vse naše delo. To lahko izjavimo še toliko lažje, ker smo pravkar slišali posebno izjavo, da nikdo nima pravice posegati v notranje razmere nobene države, ker so vse oblike vladavine zastopane v ZN. Ob koncu se moramo torej zediniti na splošno pravilo, da je treba spoštovati vse oblike vladavin, ki so jih narodi postavili. Pri tej priliki pa

moramo ugotoviti, da ZN v letu 1938 ni prav nič podobna tistemu, kar smo si mislili v letu 1920 zamislili.

Ženeva, 28. jan. c. V stanovanju jugoslovanskega poslanstva pri Zvezi narodov so se sestali zastopniki držav Balkanske zveze in razpravljali o vprašanjih, ki so na dnevnem redu tega zasedanja. Na sestanku so bili turški zunanji minister Tevfik Ruždi Aras, romunski zunanji minister Micescu, za Grčijo grški poslanik pri ZN Polihroniadis in pa jugoslovanski zastopnik dr. Subotić. O sestanku bo objavljeno uradno poročilo. O sklepih tega sestanka pa bodo obvestili tudi članice Male zveze.

V središču še naprej ostaja vprašanje čl. 16 pakta ZN. Švicarska delegacija vztraja uporno pri svojih tolmachenjih obvez tega člena. Švica se namreč boji, da bo ta usoden člen, ki obsega sankcije proti napadalec, nekoč spravi Švico do tega, da bo morala kršiti svojo večstoletno nevtralnost. Švica se drži pri tem zasedanju tako ob strani, da na zasedanju sveta ni prišel niti Motta, ki je bil sicer že skoraj 18 let stalno zastopnik Švice pri ženevskih posvetih. Odpor je šel med drugim tako daleč, da se je angleški poslanik v Bernu oglasil v švicarskem zunanjem uradu in tam omenil željo, da naj bo debata v švicarskem tisku o tem problemu vsekakor šimbolj mirna in hladnokrvna.

Poleg sestanka držav Balkanskega sporazuma so se sestali tudi zastopniki Švedske, Belgije in Švice in zelo dolgo razpravljali tudi o tem, kako se naj načne debata o čl. 16 v odboru 28, ki se sestane v ponedeljek.

Pariški kardinal Verdier

o pomenu francoske svobode

Pariz, 28. jan. o. Pariški nadškof, kardinal Verdier je bil pred dvema dnevnoma gost v klubu inozemskih časnikaarjev in je imel ob tej priliki na zastopnike tujega tiska lep nagovor o

kjer živi močna slovanska narodna manjšina, ki je svojo zvestobo do države, v kateri živi, velikokrat poudarila in tudi dokazala, bomo zamaž iskali potrdila za to, da hoče Avstrija biti »posrednica« med kulturami, pač pa bomo dobili nešteto dokazov, ki govorijo trd in neizprosen jezik o narodnostnem in kulturnem osvajanju. Raznarodovanje ni posredovanje! Morda pošteni in spoštovani zvezni kancler razmer ne pozna, ker mu jih prikrivajo, toda poznamo jih mi in te nam vsiljujejo dvom nad tem, da se je sedanja, tretja Avstrija v dejanju že zavedla, da je »most in posrednica«. Še je čas, da to popravijo, čeprav ga ima zgodovina le malo. Od sreča želimo, da bi se to zgodilo, kajti v nasprotnem primeru bo Avstrija zato, ker ni bila svojemu poslanstvu zvesta, sama kriva, če se bo v škodo vseh k trem Avstrijam pripisalo še četrto poglavje.

njihovem delu, v katerem je povedal več dragocenih misli o sedanjih razmerah v Franciji

Najprej je prosil zastopnike svetovnega tiska, naj v svojih listih širijo razumevanje za Francijo in za njeno demokratično vladavino. Potem je nadaljeval:

»Mi živimo pod vlado svobode. Večkrat nam kdo oči, da s svojimi notranjimi boji zapravljamo dober del svoje življenjske moči. Toda ali ni potrebno, da je neke na svetu narod, pri katerem pridejo do izraza prav vse sile in moči in se lahko svobodno razvijajo? Iz tega semena morda zdaj poginjajo sadovi, za katere nam bo človeštvo nekoč zelo hvaležno. Ker sem jaz sam rdeč od temena do podplatov, je šaljivo pripomnil kardinal z ozirom na svojo rdečo kardinalsko obleko, »pogosto obiskujem delavske predele po naših velikih mestih, kjer zmerom najdem ogromno zalogo pameti, obzirnosti in požrtvovalnosti. Če se bo nam katoličanom posrečilo, da te ljudi prepričamo, da jim duhovne dobrine, ki smo jih podedovali, lahko zelo koristijo, bomo izpolnili izredno lepo in dobro delo.«

Kardinalov govor je žel burno pohvalo vseh navzočih francoskih in tujih zastopnikov.

Proti novemu načrtu o železniški tarifi

Belgrad, 28. jan. m. V tiskaljski industriji zbornici je bila danes anketa interesov, ki je proučevala novi načrt železniške tarife. Predvsem so se pretresala vprašanja tarif za agrarne pridelke in izdelke monopolske industrije. Na anketi je bila zastopana med drugimi tudi Glavna zadruga zvezna in v njej veljane zadruga centralne ter zastopniki monopolske industrije. Iz Slovenije sta bila navzoča Polde Vovk in Zdravce. Na seji je bilo več referatov. Posamezni govorniki so poudarjali, da so agrarni produkti že z dosedanjimi tarifami preobremenjeni. Po novi tarifi bi bili pa še bolj. Vsi so enoglasno zahtevali uvrstitve agrarnih produktov v nižje tarafske razrede in računanje na podlagi 10 tonskih in ne 15 tonskih tarif. Nato se je razvila daljša razprava o tarifah za mlinsko industrijo. Vse mlinske industrije, razen vojvodinske, so zahtevale, da morajo biti tarife za prevoz pšenice na periferijo take, da se omogoči konkurenčna zmožnost ostalih mlinov. Tako mlinska industrija kakor tudi zastopniki združnih organizacij so se zavzeli tudi za to, da se dosedanja izjemna tarifa lahko odpravi, toda prevoz pšenice in moke se mora uvr-

stiti v različne tarafske razrede, s čimer bi bila konkurenčna zmožnost na periferiji kolikor toliko obvarovana in mlinska industrija v Vojvodini ne bo več imela monopolskega značaja. Vsi so poudarjali, da je stališče glede na narodnoobrambene činitele tako, da bi morala biti mlinska industrija razvrščena po vsej državi.

Finančni odbor sprejel predlog proračuna

Belgrad, 28. jan. m. Skupščinski finančni odbor je danes prijel pretresati finančni zakon za proračunsko leto 1938-39. Razpravo je prijel finančni minister Letica s krajšim poročilom. V razpravo je poseglo več govornikov. Na popoldanski razpravi je bil finančni zakon sprejet s 17 glasovi od 31. S tem je predlog finančnega proračuna za prihodnje proračunsko leto skupščinski finančni odbor končno veljavno sprejel. Jutri bo še seja, na kateri se bodo izvolili poročevalci veličine in manjšine za plenum Narodne skupščine. Na jutrišnji seji bodo sestavili tudi poročilo finančnega odbora za plenum Narodne skupščine.

„Ljudska fronta“ — španska stena

Znano je, kako velika večina takozvanega svobodomislalnega tiska v Evropi, z njim pa v čudovitem soglasju vse časopise socialnodemokratske stranke ali takozvane amsterdamske internacionale, skuša zakrivati dejanski položaj in dogodke v takozvani republiki Španiji. Naj bo londonski »News Chronicle« in pariški »L'Ouvrier« ali pa belgradski »Politika« in ljubljanski »Delavska politika« — vsi dopovedujejo svojim naivnim čitateljem, da v republikanski Španiji vlada ljudstvo, organizirano v ljudski fronti, ki da objema vse meščane, kmete in delavce, in trdijo, da je zlobna bajka, če »reakcionarni« tisk piše o rdeči Španiji, ki da je popolnoma v oblasti komunizma, ki svoja navodila prejema iz Moskve. Kolikokrat je »Delavska politika« pa tudi liberalni tisk očital »Slovenec«, čes da o Španiji poroča tendenčno in nerenseno in kakšne izmišljotine in klevete da širi o »edino legalni vladji« v Valenciji. Tudi to smo brali v teh listih, da republikanska Španija nikakor ne preganja duhovščine, da je to bilo samo početka kot izliv množičnega ogorčenja zoper asocijalno špansko duhovščino, da pa danes tudi v tem oziru vlada red, in z debelimi črkami je tudi naš svobodomislalni in seveda socialnodemokratski tisk objavil vest, da so v republikanski Španiji spet odprte cerkve in da smejo duhovniki neovirano vršiti svojo duhovno službo. Sploh gre vse prizadevanje antiklerikalnega tiska v Evropi za to, da bi prepričali javnost, da komunizem v republikanski Španiji nikakor ne igra vodilne vloge in da tam vlada popolna demokracija v smislu ljudske fronte, ki je pač usmerjena proti fašizmu, nikakor pa ni odvisna od Moskve.

Zdaj pa so prišla poročila iz Pariza, ki smo jih objavili v svoji včerajšnji številki, kako v resnici izgleda v republikanski Španiji. Vlado sestavljajo komunisti in socialni demokrati, ki se pa med seboj nič več ne ločujejo, ampak izvajajo oblast popolnoma v smislu komunističnega programa svetovne revolucije. Med političnimi komisariji v republikanski Španiji je le negatno število socialnih demokratov, drugi so vsi iz komunistične stranke, ki tudi socialistom popolnoma diktirajo svojo voljo. Vsi vodilni položaji v Španiji in republikanski armadi so v rokah komunistov in prejemajo svoja navodila od sovjetske Rusije. Tudi sodstvo je popolnoma komunistično in se vsi nasprotniki komunizma neusmiljeno iztrebljajo. Vse šolstvo v republikanski Španiji je boljševizirano in se pouk vrši po navodilih in smernicah centralne brezbožnikov v Moskvi. Tudi gospodarsko je republikanska Španija že popolnoma kolhozirana, to je v smislu komunizma kolektivizirana. Pariška poročila pa tudi pravijo, da duhovščino preganjajo naprej. Vsak dan duhovnike streljajo ali pa mečejo v ječe, in tudi tisti, katerim se ničesar ne more očitati, se ne upajo pojavljati na ulici. Cerkev je pa valencijska vlada sploh vse zaprla in vsak verski obred z najstrožjimi kaznimi prepovedala. Iz Pariza se tudi izve, da to republikansko, v resnici boljševiško Španijo podpirajo vse tri internacionale, za kar je najboljši dokaz poziv osrednjega odbora I. internacionale (franzoske) vsem organizacijam v Evropi, da morajo z vsemi silami delati na to, da se morajo vse smi-

patije ljudske fronte po vseh evropskih državah do republikanske Španije izkoristiti v tem smislu, da se španska revolucija prenese v vse države sploh z namenom, da se vsa Evropa boljševizira. Mislimo, da se bodo sprito tega odprle oči vsakemu, ki je doslej še, zapeljan po tisku, ki simpatizira s takozvano republikansko Španijo, resnično bil prepričan, da v borbi med Valencijo in generalom Francom gre za obrambo demokracije pred fašizmom in da je vsak demokrat zato dolžan, da sočustvuje z »edino legalno vlado« v Španiji in z ljudskimi frontami vsega sveta, ki naj pomagajo končni zmagi demokracije v Španiji. Iz gori povedanega vidimo, da ni ljudska fronta ničesar drugega kakor samo španska stena, za katero ruski sovjeti skušajo zrevolucionirati vse Evropo. Simpatije za »republikansko« Španijo pa naj služijo samo kot sredstvo, da Sovjeti čimprej in čim lažje dosežejo svoj namen, ki je ta, da se boljševizira vsa Evropa in da se poženejo vsi narodi v strahovito medsebojno klanje, v trpljenje in glad ter gospodarsko propast, zato da bi zagospodarili človeštvo komunizem. Kdor se bo tega zavedal, bo vedel pravilno oceniti pisanje večine svobodomislalnega in vsega socialističnega časopisa o Španiji, tisti pa, ki mogoče v dobri veri zaradi slabe informiranosti ali pa iz same arogantnosti proti »klerikalizmu« pišejo v prilog »republikanske Španije, naj pomislijo, da nehoti služijo elasti stvari, ki bi utegnile neljubu zbuditi iz sanj marksistatega »svobodomislalca«, če bi zagledal zarjo rdečega požara, ki bi segel tudi po njem...

Odbiti napadi rdečih pri Teruelu

Salamanca, 28. jan. AA. Vrhovno poveljstvo nacionalistične vojske je snoči ob 20 izdalo komunique, ki pravi med drugim: Nasprotnik je izvedel na teruelski fronti dva napada. Pri obeh je sodelovalo okrog 20 tankov. Rdeči so skušali zavzeti nacionalistične postojanke jugovzhodno od Celadasa. Napad je bil odbit, nasprotnik je imel velike izgube. Bojišče je bilo vse pokrito s trupli padlih rdečih milicnikov, ki so jih pokosili nacionalistični topovi in strojnice. Nacionalistični močarji so uničili dva republikanska tanka.

Na odseku pri Singri so republikanci prav tako izvedli napad s pomočjo mnogostevilnih tankov. Tudi ta napad je bil odbit. Nasprotnik je imel tudi pri Singri strašne izgube. Nacionalistična obram-

Led zlomil most nad Niagaro

New York, 28. jan. AA. Ko se je podrl most nad Nyagarskimi slapovi, so nemudoma izpraznili veliko električno centralo. Velike mase ledu so se pričele že valiti na njeno streho. Nastala je nevarnost, da bo vsa centrala razdejana. Ljudje pripovedujejo, da je bil ropot, ko se je most porušil, tako silen, da bi bil nedvomno presegel grmenje slapov. Most se je podrl najprej na ameriški strani, nato se je vdrl v sredini, končno pa se je prevrnila še jeklena konstrukcija na kanadski strani. Mogočni piloni, ki tehtajo po 220 ton, še stojijo.

Pretirane vesti iz Abesinije

Rim, 28. januarja. AA. (Stefani) Takozvano abesinsko poslanstvo v Londonu je objavilo neke vesti o uporih v Abesiniji in o izgubah italijanske vojske. Mnogo listov teh vesti vobče ni objavilo, pač pa so izle v nekaterih levičarskih glasilih pod naslovi, ki so že sami zbuiali dvom o resničnosti teh govoril. Tako je n. pr. »New Chronicle« objavil glavno izmed teh laži pod naslovom: »Po vesteh abesinskega poslanstva ubitih 6000 italijanskih vojakov.« Vsi resni londonski politični krogi so si bili na jannem, da so bile te vesti pretirane, in da kažejo nespretni poskus bivšega cesarja Haile Selasija, da bi se tik pred sestankom sveta ZN vplival na svetovno javno mnenje, in znova onemogočil priznanje italijanskega kolonialnega imperija po nekih evropskih državah. Nekaj angleških londonskih političnih krogov v zvezi s tem izjavili, da bi zunanje ministrstvo v Londonu ne smelo več dopuščati takega delovanja političnih emigrantov, ne glede na položaj, ki so ga prej zavzemali.

Austrija zapira narodne socialiste

Dunaj, 28. jan. TG. Avstrijske oblasti so do bile v roke veliko obremenjenih spisov, ko so zasedle osrednjo pisarno avstrijskih narodnih socialistov in zaprle voditelja dr. Tavsca, njegovega namestnika kapetana Ludviga in še 10 drugih vodilnih osebnosti gibanja. Najbogatejšo žetov je napravila policija, ki je čisto nepričakovano zasedla pisarno in potem mirno sprejemala telefonske klice narodnosocialističnih pristavev, ki so pisarno klicali, ne da bi vedeli, da jih na drugem koncu telefonske žice posluša — policist. Policija je zasedla tudi 60.000 šilingov (pol milijona din). Nastop proti narodnim socialistom je postal nujen, ker se je dr. Tavs v razgovoru z nekim češkoslovaškim listom hvalil, da je narodni socializem v Avstriji »močnejši, kot je bil kdaj prej«. Iz zaeženih listin je dunajska policija dobila popolne dokaze, da so avstrijski narodni socialisti delovali v stalni zvezi s svojimi somišljeniki v Nemčiji, od koder so dobivali i navodila i denar. Pričakujejo še nadaljnje aretacije.

3. mednarodni kongres katoliškega tiska

Dunaj, 28. januarja. Od 19. do 22. maja, neposredno pred svetovnim evharističnim kongresom v Budimpešti, bo na Dunaju mednarodni kongres katoliškega tiska. Prijave sprejema pripravljalni odbor: Wien VIII, Strozsigasse 8.

ba je dosegla tak uspeh v prvi vrsti zaradi svojega dobrega toplotstva, ki je streljalo z izredno točnostjo. Tudi pri Singri sta bila uničena dva tanka.

Nacionalistično letalstvo je popoldne sestrelilo neko rdečo lovsko letalo.

Saragosa, 28. jan. c. V odseku okoli Teruela se je bitka nekoliko ustavila in v zadnjih 48 urah ni bilo na obeh straneh nobenih večjih sprememb. Težišče bojev se je namreč pomaknilo 20 km proti severu, kjer napadajo zdaj rdeči čete, ki hočejo presekati železniško zvezo med Saragoso in Teruelom. S temi napadi hočejo rdeči tudi prisiliti nacionaliste, da bi odpoklicali nekaj svojih čet neposredno izpred Teruela.

Drobne domače in tuje

Francoski poslanik v Zagrebu

Zagreb, 28. januarja. AA. Francoski poslanik na našem dvoru Raymond Brugeres, ki je včeraj prispel v Zagreb, je danes popoldne v spremstvu francoskega konzula v Zagrebu Gueyrada obiskal bana savske banovine dr. Viktorja Ružiča, predsednika zagrebske mestne občine dr. Pečiča, poveljnika armije armijskega generala Pantelija Jurčića, zagrebskega nadškofa dr. Alojzija Stepinca, predsednika jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti dr. Bazala, rektorja zagrebskega vseučilišča dr. Lovrića, ki je sprejel uglednega gosta v družbi vseh dekanov zagrebske univerze.

Ob 12 je bil v prostorih francoske konzulata v Zagrebu sprejem članov francoske kolonije. Ob 13 je bilo svečano kosilo, ki ga je priredil v čast uglednemu francoskemu gostu predsednik zagrebske občine dr. Pečič. Ban savske banovine dr. Ružič priredi nocoj v čast poslaniku Brugere slavnostno večerjo.

Zverinski oči

Daruvár, 28. jan. m. Tukajšnje policijske oblasti so odkrile celo vrsto zločinov v Ružičevi družini v vasi Posterji v bližini Daruvara. Policija je na te zločine opozoril okoljski kmet, ki je v bližini gozda opazil pred kratkim prekopano zemljo. Iz radovednosti je tudi on prekopal zemljo ter je na veliko presenečenje našel na razpadajoče trupce novorojenčka. Kmet je takoj to najdbo prijavil policiji, ki je uvela najstrožje preiskave ter ugotovila, da je dete bilo rojeno v Ružičevi družini. Policija je tudi ugotovila, da je dete zakopal sam Stojan Ružič, oče otroka. Pri zaslišanju je Stojan Ružič povedal, da je na isti način takoj po porodu zakopal že 12 svojih otrok, ki so bili vsi živi rojeni. Policija je Ružiča zaprla.

Poveljnik GPU v lastni zanki

Varšava, 28. januarja. Po moskovskih vesteh se v kratkem prične proces proti blivšemu šefu GPU Jagodi. Torej se je Jagoda, ki je po svoji aretaciji dobil živčni napad in je mesec dolgo ležal v bolnišnici slovite ječe Lubjanka, toliko popravil, da bo mogel biti zaslišan.

Padeč nekdanjih komunističnih veličin je postal tako vskandani, da vesti o vedno novih aretacijah, ustrelih in izgonih okoraj ne vzbujajo več pozornosti. Nekaj drugega pa je, ako sedaj eden najbolj krvavih rabljev sovjetske Rusije na svojem lastnem telesu okuša usodo, ki jo je tveganjem pripravil v dnevi svoje moči. Proti njemu se kopičijo isti občutki, kakor jih je on, ko je bil še

Poslanci izven skupščine v primorski banovini

Okrožno sodišče v Splitu je zavrnilo pritožbo poslancev z dr. Mačkove liste v primorski banovini, v kateri so zahtevali, da bi bili vpisani v volilni imenik za senatne volitve v februarju. Pritožbo so vložili dr. Ante Trumbić, dr. Jurij Šutej, Stefan Matijević, dr. Josip Berković, Ivan Mladenec, dr. Jakob Grgurić, dr. Karel Zunjević in dr. Bariša Smoljan. Sodišče zavrnilo pritožbo opira na dejstvo, da imenovani poslanci niso predložili potrdil, ki bi dokazovala, da so po izvolitvi položili poslaniško prisego, kakor zahteva poslovnik o narodni skupščini za polno uživanje poslaniških pravic, med katere spada tudi pravica voliti senatorje.

Pesek v našem čevlju

Vsa slovenska javnost je proti monopolizaciji šolskih knjig. Celo »Jutro« je o tej stvari napisalo uvodnik, v katerem je monopolizacijo odklonilo. Mi smo hoteli biti pošteni in smo že izrazili veselje, da smo vendar enkrat vsi v nekem vprašanju enotni in složni. Toda — ušli smo se. »Jutro« ni mislilo reano. V svoji zakrknjeni privrženosti centralizmu in vsemu, kar je z njim na gospodarskem in kulturnem polju v zvezi, se je že ustrašilo, da odpor slovenske javnosti ne bi bil izdaten. Ko smo mi postavili zahtevo, da morajo vse učne knjige za naše šole zrasti iz našega npravnega nazora in slovenskega kulturnega kroga, je včeraj brz zapilo, da je to preveč, ker »je cela vrsta šolskih knjig, ki so za vso Jugoslavijo lahko enake«. Zdi se, da se »Jutro« boji za tisti neplodoviti liberalizem, da ga v šolskih knjigah za naše šole ne bi bilo dovolj, če bi se sestavljale in tiskale v Sloveniji, zato naj se sestavljajo in tiskajo kjerkoli, da bo le dovolj liberalizma v njih. Ista nakana, ki je njegov kader nagnila do tega, da so glasovali za centralizem, jih tudi nagiba, da se ob vsakem resnem nasprotovanju ustrašijo zanj, da ne bi v resnici propadel. V boju proti centralizmu je »Jutro« slab zaveznik, pesek v našem čevlju, ki ima namen, da nas moti v hoji.

Nov iramasonski list

Konec preteklega leta je v Belgradu prenehala izhajati iramasonska revija »Javnost«, o kateri je neki ondorni šaljni list ob ustanovitvi dejal, da jo je začelo izdajati neko splošno znano tajno društvo. Sedaj pa se je pojavil drug list »Krog« (»Krug«), ki ga urejuje odbor, tiska pa se v isti tiskarni, tudi naslov uredništva in uprave je isti, ista je oblika in obseg lista, ista je ostala naročnina in celo cena oglašom. Tudi duh, ki veje iz tega lista, je isti kakor je bil v »Javnosti«. Za »Javnost« je bilo značilno, da dosledno nikdar ni napadla nobenega belgradskega lista, nobenega belgradskega javnega delavca ali ustanove in tudi »Krog« gre dosledno v tej smeri. Iramasoni so bili in so še desna roka JNS, »Javnost« pa njihova trobenta, ki je širila njihove nazore. »Krog« je stopil na isto pot, že v prvi številki se je zaletel v nekatere katoliške pojave.

Zapuščeni »Slov. narod«

Večkrat nas v časopisu nasprotne strani preseneti kaka kratka vest, ki opisuje bogve kaj drugega, na dnu pa ji tiči priznanje, da jim na oni strani posli slabo gre, da jim naročništvo pada, ker niso več tako »v modi«. Po vsakem takem pojavu navadno vedno vzdihnemo, da so preganjeni, da so žrtve neke nestrpnosti, »reakcionarstva«, da so tam sploh veliki trpini, ki junaško prenašajo kruti čas »za svoje stvar«. Ker že propadajo, se hočejo na vsak način proglasiti za mučence in preganjance, ki so vredni vsega pomilovanja, če že ne podpore. Tako je »Slov. narod« včeraj povedal, da je neki čevljar odpovedal naročninosti njihovega lista in se naročil na drugega. Neki odjemalec da mu je dejal, da ne bo več hodil k njemu, če bo še naročen na »Narod« in čevljar je sprevidel, da je bolje biti na tisti strani, ki je večja, ker je tam tudi več odjemalcev, in je »Narod« res odpovedal. »Slov. narod« sicer ne dokaže, da bi bil ta dogodek resničen, pa tudi če bi bil, ne bo drugega kot odziv na akcijo »Narodne odbrane«, ki jo je »Slov. narod« toliko hvalil in ki se je izvajala z geslom: »Svoji k svojim«. Stori pa le hoče povedati, češ: »Poglejte, koliko »naši« ljudje trpe, če berejo »napreden« tisk, celo odjemalce izgubljajo«. Pa naj bo prepričan, da bi prejel še veliko več takih odpovedi, ako bi se večina odjemalcev trgovcev, obrtnikov, gostilničarjev itd. držala gesla Narodne odbrane: Svoji k svojim.

„Napredovanje“ Ljubljane

Belgrajska »Politika« je za nedeljo objavila članek o gradbeni delavnosti Ljubljane v preteklem letu. V velikega naslova beremo, da je bilo v Ljubljani samo preteklo leto zgrajenih 135 novih zgradb in se človek kar čudi, kje so te zgradbe, ker jih v Ljubljani ni nikjer videti. Se davčne oblasti bo morda pozorna na ta veliki napredek Ljubljane, še bolj pa tisti, ki odločajo, v katero pokrajino se bo obrnil državni denar in podpore in investicije Ljubljana napreduje, gradi, torej ne potrebuje veliko, saj je zgradila 135 zgradb, v enem letu. Če se potruditi in prebereš ves članek, pa izveš, da si je Ljubljana pridobila le 450 stanovanj v 135 »zgradbah«, ki so torej le skromne hišice, komaj tristanovanske, ki se gradijo iz prihranjenega denarja po predmetjih. To je pa kaj klaverna napredek, saj je v Belgradu preteklo leto zrastle 312 zgradb, ki se mnoge lahko imenujejo palače. Sicer je Belgrad glavno mesto in središče, v katerem se vse steka, pa kljub temu ne bi bilo treba govoriti o napredku Ljubljane, če je tako počasi, zlasti še, ker vedno, kakšno korist imamo od take izmišljene hvale.

Belgrajske vesti

Belgrad, 28. januarja. AA. Izvozna zajednica nemških avtomobilskih tovarn, ki ima svoj sedež v Berlinu in eno izmed podružnic v Belgradu, je ustanovila v Belgradu nemški auto-service, ki stvarno predstavlja posebno tovarno, v kateri popravljajo avtomobile in druga vozila. Ta avto-service je v ulici Voivode Mišića. Danes so tovarno odprli v prisotnosti uglednih osebnosti iz nemških in jugoslovanskih gospodarskih krogov.

Belgrad, 28. jan. m. Državni odbor za volitve senatorjev se bo spet sestel jutri popoldne ter bo reševal še preostala vprašanja, ki so v zvezi z bližnjimi dopolnilnimi senatnimi volitvami.

Belgrad, 28. jan. m. Kraljevi namestnik dr. Radenko Stanković je davi odpotoval v Novi Sad, kjer bo ostal več dni in se zdravil v jednom kopališču.

Budimpešta, 28. jan. m. Vsi madžarski katoliški krogi so z ogorčenjem sprejeli sklep nemške vlade, s katerim je nemški katoličarom prepovedano sodelovanje na svetovnem evharističnem kongresu v Budimpešti, ki bo maja meseca t. l. Pripravljali odbor je namreč dobil obvestilo, da bo na kongresu sodelovalo 15.000 nemških katoličanov. Za vse je pripravljali odbor že pripravil stanovanja.

Organizacija Vesol ne Cerkve

Rim, 28. jan. b. Te dni je izšel v vatikanski tiskarni »Cerkveni letopis« za l. 1938. Iz knjige je razvidno, da šteje katoliška hierarhija na vsem svetu 14 patriarhatov in 1104 škofovskih sedežev (metropolitov, nadškofov in škofov) in končno 487 vikariatov in apostolskih prefektur, to pa skoraj izključno v misijonskih deželah. Primer z letom 1922, ko je papež Pij XI. zasedel Petrov prestol, kaže mogočen napredek misijonstva pod sedanjim svetlim očetom. Pod njegovim vladanjem je bilo ustanovljenih nič manj kot 208 vikariatov in prefektur v misijonskih deželah. Vsak od njih obsega ozemlje, ki odgovarja eni škofski z mnogimi župnijami, cerkvami, kapelami, šolami, bolnišnicami in sirotišnicami. Medtem ko so bili v l. 1922 še izključno evropski škofje v službi misijonskih dežel, deluje danes v misijonih že 26 škofov domačinov. Naraščanje številne domače duhovščine je veliko in vzbuja največje nade. V Evropi so danes 603 metropolitne in škofovske stolice in 8 apostolskih vikariatov. V Ameriki sta 402 škofiji in 50 apostolskih vikariatov, v Aziji je 128 škofij in 175 vikariatov, v Afriki je 19 škofij in 117 vikariatov in v Oceaniji 42 škofij in 39 vikariatov. Sveti kolegij šteje 69 kardinalov. Sveta stolica je zastopana v 60 različnih državah. Njeno zastopstvo ima v 38 državah diplomatski značaj. Pri sveti stolici je zastopanih 37 držav.

Protikomunistična demonstracija čeških agrarcev

Praga, 28. jan. V poslanski zbornici, ki se je sestala prvič po novem letu, je prišlo do manifestacije, kakor je češki parlament še ni doživel. Vseh 40 poslancev češke agrarne stranke je zapustilo dvorano, in sicer iz protesta proti govoru komunista Kopeckega. To je bil prvi exodus čeških agrarcev v češkoslovaškem parlamentu in brez dvoma pripravil v političnih krogih smatranje, da je ta nepravdna demonstracija začetek ostrejšega nastopanja proti komunistični akciji na Češko-slovaskem.

Mariborska bolnišnica v l. 1937

Maribor, 28. januarja.

Naval na mariborsko bolnišnico, ki je bil v lanskem letu hujši kakor kdaj poprej, je zopet predložil neizbežno potrebo razširjenja tega zavoda. Vsi oddelki so bili stalno prenapolnjeni. Sprejemali so se samo res hujši primeri, mnogo bolnikov je bilo sploh zavrnjenih in bolnišnica je morala odpustiti bolnike predčasno. Zopet se je opazilo, da so baš prvi trije dnevi zdravljenja bolnika najdražji in da presega izdatki v precejšnji meri določeno pristojbino. Pozneje, ko je zdravljenje cenejša, pa mora bolnišnica bolnika odpustiti. Zaradi tega izdatki niso uravnoteženi z dohodki bolnišnice.

Načrti za povečanje bolnišnice.

Banška uprava je s polnim razumevanjem uvidela potrebo, da se ta največji banovinski zavod draveke banovine primerno poveča in uredi. Izdelujejo se že načrti za izvedbo celotnega generalnega programa izgraditve bolnišnice. Ta program obsega predvsem dograditev novega bolniškega paviljona za očne, nosne, ušesne in vratne bolezni, za kožne in spolne ter živčne bolezni in trahomeko postajo. Ta oddelki je v surovem stanju že dograjen ter se bo notranje ureditve letošnje pomladi nadaljevala. Nadalje je predvidena zgradba novega paviljona za porodništvo in ginekologijo na Tržaški cesti, zgradba novega administrativnega in stanovanjskega poslopja s sprejemnim uradom, centralna kotlarna s daljnovodno kurjavo in nova palnica. Po regulaciji Pobrežke ceste, ki je nujno potrebna, bi bil ves kompleks bolnišnice arondiran, obdan s primernim obzidjem, kar bi bilo tudi mestu v okras. Po izgraditvi celega načrta bi imela bolnišnica na razpolago

950 bolniških postelj.

Sedaj razpolaga bolnišnica samo s 606 bolniškimi posteljami, od teh pa jih je samo 496 za odrasle. Zavod ima 7 bolniških oddelkov, 3 institute ter upraviteljstvo s različnimi gospodarskimi panogami. Krajeno je še vedno ločen na dva kompleksa,

glavni del leži ob Tržaški cesti, porodnišnica pa v Vinarski ulici v Krčevini. Na zavodu je lansko leto službovalo 170 oseb, in sicer 23 zdravnikov, 11 uradnikov, 12 zvičnikov, 12 služiteljev, 29 dnevničarjev, 64 usmiljenih sester in 30 režijskih uslužbencev. Na enega zdravnika je odpadlo 29 bolniških postelj, na bolničarko pa 6 postelj. V teku leta se je osamosvojil pododdelek za pljučne bolezni kot samostojen odsek. Vodstvo tega oddelka je prevzel tiziolog primarij dr. Franjo Radšel. Razdelili so tudi porodniško-ginekološki oddelki ter se septični primeri sprejemajo samo v bolnišnici ob Tržaški cesti. Lansko leto se je zdravilo v bolnišnici 13.864 oseb. Od teh je bilo odpuščenih ozdravljenih 8904 (64,34%), zboljanih 3507 (26,12%), neozdravljivih 558 (4,18%), umrlo pa jih je 451 (4,36%). Število oseb, ki so se zdravile, je bilo 184.034, povprečno odpade na bolnika 1327 dni. Moških bolnikov je bilo 56%, žensk pa 44%. Operacij je bilo na kirurškem oddelku 3759. Na porodniškem oddelku je bilo rojenih 689 otrok, od tega 14 krat dvojčki. Na dermatološkem oddelku se opaža porast bolezni, ki so tipične za industrijske kraje ter so tudi znak socialne bede, pomanjkanja čistilnih sredstev ter primernih stanovanj. Uprava bolnišnice je imela

15.851.000 din denarnega prometa.

Z ozirom na pičlo odmerjene kredite je potrošila na osebnih in stvarnih izdatkih samo 4.471.754 din, na bolnika in osebni dan je odpadlo 27 din, dočim bi moralo biti potrebno najmanj 33 dinarjev. Banovina je prispevala 2.404.146 din, ostalih 1.898.212 din pa so plačale razne bolniške blagajne 55%, vojaštvo 10%, 10% samostojne zdravstvene občine, 16% stranke, 7% pa nameščenci bolnišnice ter domača ekonomija. Od živil se je porabilo v bolnišnici 126.542 litrov mleka, 57.181 kg kruha, 421.298 komadov žemelj, 19.978 govejega mesa, 18.504 teletine, 4632 svinje in pivojane svinjine, 2608 klobasnih izdelkov, 20.326 kg moke, 4718 testenin, 7617 kg riža, 10.042 kg sladkorja, 818 kg kave, 1602 kg olja, 5604 kg masti in 90.895 kg krompirja.

Bratec zažgal sestrico

V vasi Bezgarji pri Osilnici je po nesreči posestnikov dveletni sin Vlado zažgal svojo šestletno sestrico, ki je v hudih bolečinah umrla.

Mali bratec in sestrica sta bila sama v kuhinji, domači pa so bili po opravih okrog hiše. Igrala sta se pri štedilniku, brskala po žerjavici ter prižigala treske. Po nesreči pa je dečko zažgal krilo svoji sestrici, katero je začelo takoj

tleti in se spremenilo v plamen. Deklica se je ustrašila in začela vpiti na pomoč; zbežala je v vežo in tam tekala. Izgledala je kakor živa bakla.

Na klice so takoj prihiteli domači in strgali z nje gorečo obleko. Deklica je bila grozno opečena po vsem telesu in se je zvižala v strašnih bolečinah. Trpela je tri ure, nakar se je onesvestila in naslednji dan umrla.

Dve hudi nesreči v Trbovljah

Ljubljana, 28. jan.

V Trbovljah sta se včeraj in danes pripetili dve hudi nesreči. Pri prvi je izgubil življenje mlad hlapec, pri drugi nesreči pa je tudi zelo verjetno, da poškodovanec ne bo okreval. Pri posestniku Josipu Hauku v Lokah v Trbovljah je služil za hlapca 19-letni Trboveljčan Franc Povše. Povše je peljal težko naložen voz po ledeni cesti. Pri tem mu je spodrsnilo tako, da je padel pod voz. Kolesa voza so mu šla čez prsa in mu povzročila hude notranje poškodbe. Povše je bil nezavesten. Z večernim vlakom ob 6 so ga prepeljali v Ljubljano. Na kolodvoru ga je prevzel reševalni avto, ki ga je odpeljal proti bolnišnici. Toda Povše je že med vožnjo izdihnil. Reševalni avto ga je odpeljal nato v Mestni dom, kamor je prišla tudi policijska komisija, ki je odredila prevoz trupla v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Druge nevarna nesreča se je pripetila danes dopoldne v Trbovljah pri cementarni. Tam so odstranjevali delavci trdke Duki leseni oder od cementarne. Pri tem delu je bil zaposlen tudi 25-letni delavec Franc Lamberger, doma iz Dobrunj. Med delom je na odru naenkrat omahnil

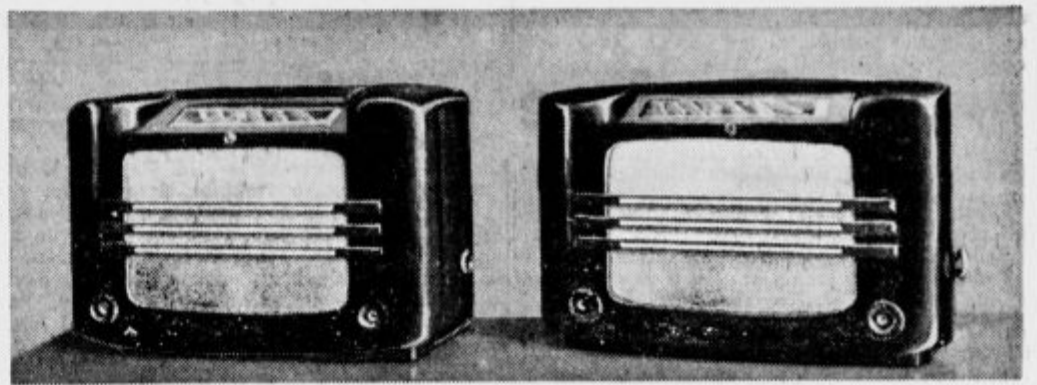
— najbrž mu je na vlažnih deskah spodrselo — in je padel 20 m globoko na tla. Obležal je nezavesten s hudimi notranjimi poškodbami. Z opoldanskim vlakom so ga prepeljali v Ljubljano, kjer ga je prevzel reševalni avto in ga prepeljal v bolnišnico. V bolnišnici se do popoldne še ni zavele. Njegovo stanje je nevarno.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega — Franz-Josef grenčice.

Dalmatinski ribiči imajo zadosti rib

V ribiški sezoni so dalmatinski ribiči navolili precejšnjo količino rib, čeprav niso mogli vseh prodati. Ribe so zato nasolili ter jih shranili. Dalmatinski ribiči so namreč računali, da bodo cene ribam na trgu narastle, vendar so se nekoliko zmotili, ker se bliža nova sezona ribolova na Jadranu. Dalmatinski ribiči imajo zdaj okoli 40 avgonov nasoljenih rib, cena ribam pa je že padla od 6 do 7 din na povprečno 4,50 din.

Nagradno žrebanje za naročnike „Slovenca“

Slika predstavlja dva najmodernejša 4 + 1 cevna Philips radijska aparata tipa »Barcarola« za kratke, srednje in dolge valove. Oba aparata kakor tudi trije drugi, katerih slika bomo objavili v naslednjih dneh, sta že od danes naprej vsakomur na ogled pri tvrdki Suttner, Aleksandrova cesta 6, Ljubljana. Vsi aparati so najmodernejši in najboljše kakovosti, zato pohitite in izpolnite pogoje za nagradno žrebanje, ki bo pred komisijo naročnikov dne 24. februarja 1938 v prostorih uprave »Slovenca«.

Pravico do žrebanja imajo:

1. Vsi dosedanjí naročniki, ki so naročeni na dnevne »Slovenca« že najmanj tri mesece in ki bodo imeli naročnino plačano tudi za ves mesec februar.
2. Vsi novi naročniki, ki se naroče na dnevne »Slovenca« najmanj za tri mesece in plačajo vsaj do 19. februarja 1938 trimesečno naročnino.

Nagrade v skupni vrednosti

nad 75.000 dinarjev

so še sledeče:

nevestina bala, moška obleka z izvrstno uro (Omega), 5 modernih »Lessee«-plugov, 5 brzo-parilnikov tipa »Gama«, 2 pisalna stroja, 1 komplet kuhinjski pribor, 2 fotoaparata, 2 stenski uri, 2 žepni uri, 50 drugih lepих nagrad v vrednosti približno 15.000 din.

Lastništvo »Slovenca«.

Toscanini je izbral za svoj koncert Zinko Kunčev

Časopisi iz Newyorka poročajo, da je slavni dirigent Toscanini za svoj koncert v Newyorku izbral izmed vseh svetovnoznanih pevk le Zinko Kunčev. — — — ki jo ima tudi ljubljansko občinstvo po njenih nepozabnih ustvaritvah v naši operi v dobrem spominu. Zinka Kunčeva je nastopila kot Leonora v newyorški glavni operi v »Trubadurju« in ves newyorški tisk je pohvalil njeno dovršeno umetnost in slavil njene uspehe. Takoj po svojem nastopu na »Metropolitan« operi je Zinka Kunčeva sklenila pogodbo z MBC, to je z glavno ameriško agencijo za prirejanje koncertov. Zinka Kunčevi neprestano ponujajo gostovanja v največjih mestih, kakor v Chicagu, St. Louisu in San Franciscu. Ameriški milijarder in tovarnar avtomobilov Ford pa pripravlja v svojem mestu Detroitu velik koncert Zinka Kunčeva do dobila za nastop na tem koncertu 2000 dolarjev. Še večji uspeh pa je, da jo je Arturo Toscanini izbral za nastop na svojem koncertu, ki ga priredi v Newyorku. Zinka Kunčeva bo pela v IX. Beethovenovi simfoniji. V začetku februarja nastopi v »Trubadurju« s slavnim tenoristom Klepuro in pa v operi »Aida«. Pela bo tudi najbrž v operi »Turandot«.

Ta povabila in ti aranžmaji pomenijo za Zinko Kunčevu sijajen uspeh. Je to ponoven dokaz, da je — — — dala iz sebe mnogo talentov, ki so nas sicer navdušili, toda šele tu — — — jim je dala polno zadoščenje ter je talentu dala tudi to, kar mu pripada, namreč svetovno slavo.

Severni sij v Ljubljani pred 68 leti

Št. Lovrenc na Dol., 27. jan.

Včerajšnji »Slovenec« je poročal o »nenavadni svetlobi na nebu« minuli tork ponoči, ki je tako razburil ljudi. Ta svetloba je bila severni sij, ki se pač tudi pri nas včasih pojavlja, toda silno redko. Naj priobčim tu, kaj sem pisal o tem v »Slovencu« leta 1931 z dne 4. marca, št. 51., pod naslovom »Severni sij pred 6 leti«. »Ko sem čital v »Slovencu« št. 49 spis: Kaj je severni sij ali polarna luč? in v njem opazko: Malo komu je znano, da se pokaže severni sij včasih tudi pri nas, le prav redko in ne posebno svetel, tedaj sem se spomnil, kaj je bilo v Ljubljani, mislim v jeseni leta 1869 ali 1870, ko se je pojavil ta severni sij tudi na Kranjskem, in sicer v vsej krasoti.

Vse nebo je bilo krvavo rdeče in dolgi žarki so se raztezali po njem. Stari Ljubljancani se bodo gotovo še spominjali tistega krasnega večera, saj je bila vsa Ljubljana pokoncu, ker še nikdo ni videl ali doživel takega izrednega pojava v naših krajih. Spominjam se tudi še dobro, kako so prerokovali stare ženske šempetrskega predmestja, kjer sem stanoval, kaj vse pomeni to krvavo nebo in dolgi žarki, namreč strašne vojke in božje žibe.

Gotovo bi bilo zanimivo, če bi nam kdo kaj bolj obširno poročal o tem izrednem dogodku v naših krajih iz tedanjih časopisov, morda iz Laibacher Zeitung ali Laib. Tagblatt, koliko časa je pojav trajal, kako daleč je segel itd., saj je bila to nebesna prikazen, kakršne se nikdo ne spominja v naši ožji domovini.

Tako sem pisal pred 7 leti. Prosim še enkrat, naj kdo pogleda v zgoraj omenjena dva nemška ljubljanska dnevnika, in morda tudi še v Bleiweisove »Novice«, kar ima gotovo vse Licealna, zdaj Državna knjižnica, in naj to objavi. Ta poročila bodo gotovo zanimiva posebno še zdaj, ko se je ta nenavadni nebesni pojav čez toliko let zopet pokazal v naših krajih. Naj dodam še, da se bo tega tako nenavadnega dogodka spominjal gotovo tudi še g. kanonik Šiška, s katerim sva takrat skupaj stanovala in je tudi on vse to videl.

J. Šušelj.

— Vid vaših oči si obvarujete le z optično čistimi brúšenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanem optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

Po slavni Puccinijevi operi »Boheme« je znameniti režiser Geza Bolvary ustvaril najnovejši in najlepši glasbeni film

v katerem pojeta naslovni, glavni vlogi

Marta Eggerth
Jan Klebura

Vstopnice
nabavite v
predprodaji!

Danes premiera! Predstave ob 16., 19-15 in 21-15 uri

KINO UNION Telefon 22 21

Sodelujejo še: Paul Kemp, Theo Lingens, Oskar Sima, Richard Romanowsky, Fritz Inshof, Lizi Hoerschub, Moderni šlagerji: Robert Stolz. Ostala glazba: G. Puccini

Roland Dorgelès:

Kaj sem doživel v Rusiji?

(Nadaljevanje.)

V mislih imam poštenega Nizozemca, ki sem ga spoznal v vlaku. Šel je v Moskvo, da bi prodal cigare. Od prvega dne svojega bivanja mi je redno prihajal naproti po hotelskih hodnikih, a vsakokrat se mi je zdel bolj razočaran. V prvi vrsti zaradi umazanih, kajti iz domovine je bil vajen čistoč; razen tega ga je iznenadila brezprimer- na revščina; brezbriznost strankinih veljav, ki so ga pošiljali iz urada v urad; dušljivo ozračje, ki visi nad ljudmi; naposled vse tisto nasprotje zdrave nizozemske demokracije.

»Oh, moja mila Nizozemska,« je tožil. »Kako srečni so naši delavci v primeri s tem!«

»Kako pa s cigarami?« sem ga vljudo vprašal.

»Težko je, težko. Ti ljudje nimajo nobenega okusa; saj to sploh ljudje niso —«

Teden je šel h koncu in že sem mislil, da je odšel. Kar se mi je nekega jutra pred Svetim Vasilijem prismehtal naproti. Prihajal je iz Leningrada.

»No, kako ste se počutili v starem glavnem mestu?«

»Čudovito!« je vzkliznil.

V tem sem mu prireditel. Leningrad — prav za prav Petrograd — je eno najlepših mest na svetu. Toda ta človek zdaj ni občudoval granitnih nasipov ob Nevi niti Ermitaže niti Zimske palače niti otokov, posejanih z brezovimi gozdi: vse Zvezdo, Stalina in Lenina je hotel videti.

»Zelo veliko mesto,« mi je suho razlagal. »Evropa mora zdaj računati z njim. Pomislite na prebivalstvo, ki toliko vsega potrebuje.«

»Najprej dovolite: kako pa kaj cigare?«

Glasno se je nasmejal.

»Nič mi ni žal. Petsto tisoč sem jih imel prodati —«

Petsto tisoč cigar na roko, plačilnih v goldinarjih, in to v državi, kjer je tri četrtine ljudi bosih. Ni jih bilo več treba za pretvorbo tega upnega Nizozemca v povečevalca sovjetov. Niso ga kupili. Toda postal je dobavitelj — in znano vam je, kakšni so običaji v trgovini.

»Koliko cigar ste prodali?«

Sram ga je bilo povedati, samo obraz se mu je razvelkel. Bilo mi je dovolj.

Tile ljudje praviloma ostanejo gizdalini; nedvomno je to najslabša vrsta, kar sem jih tamkaj srečal.

Ne veš, ali bi jih pomiloval ali se jim smejal, kadar vidiš to mladino, kako pretirano zapadnoevropsko oblečena izstopa na obmejni postaji Njgorofoje: kakor da gre iz dvornega vlaka, v rokah neke luksuzne kovčge, tu in tam ima kdo celo palice za golf. Po kaj sploh prihajajo v proletarsko državo? Gledat, kako ljudstvo dela in se muči? Oni, ki niso doma nikdar ničesar pogrešali? Gledat, kako ljudstvo strada, medtem ko niso bili sami nikoli lačni? Stroga Leninova mumija v mavzoleju bi se morala z gnusom obrniti stran, kadar beli salonski obrazi gledajo vanjo. Saj to so resnični sovražniki novega nauka, sami koristolovci, lenuhi in odpadniki.

Na Volgi bodo stopili v čoln, v luksuznem avtu prepotovali sovjetsko Riviero in obrežje Krima, kjer cveto magnolije in oleandri, nato pa se vrnil v Pariz, polni poučljivih zgodbic o prečiščenih in pionirskih taboriščih. Kaj bodo prav

za prav videli ves čas svoje nomadske poti? Edino to, kar jim bo GPU hotela pokazati.

Sicer pa itak ne potujejo, da bi se o čem poučili, marveč zgolj zato, da bodo mogli reči: »Tam sem bil.«

Nihče jih ne bi opazil, ako ne bi drveli pred vsemi; najbolj se namreč boje, da pojdejo neopaženo mimo. V drugačnih razmerah bi se bili posušili, ako bi jim bilo dovoljeno v ta krog; danes so globoko žalostni, ker ne morejo pripadati stranki.

Ob vsem tem niso ženske nič manj goreče. Da, nenavadno izvirno je, da bogale in slovite dame razpravljajo v salonu o razredni borbi in o diktaturi proletariata. Če bi bilo mogoče, bi si v zapнке dale delati srp in kladivo, čeprav nobena ne ve, kaj pomeni ta emblem.

Morebiti bo ta moja sopotnica v vlaku kakega bledega jutra pomolila glavo skozi ozko lino in bo, zapazivši svoje poslednje nosače, šepnila:

»Kako zabavni so!«

Da dela Sovjetska Rusija po tujni tako rekelo za svoj tujski promet, je prvič znamenje, da potrebuje denar. Papirnati rubelj nima na tujem trgu nobene vrednosti (na Črni borzi ga kupujejo po 20 sujev). Država se mora zato za vsako ceno preskrbeti z devizami. Posrečilo se ji je, da izvaža petroleje iz Kavkaza, zlato in platino iz Sibirije, kaviar iz Kaspiškega morja, žitarice iz Černozjoma. (V dobi največjega pomanjkanja, ko so milijoni kmetov umirali od lakote, je neusmiljena vlada dalje prodajala pobrano žito.) Toda v proračunu predstavlja tujski promet znatno število.

Razumljivo, kajti za dovršitev hotelov ni bilo predvidenih nobenih izdatkov. Zgrajeni so bili pred vojno in potem kar razlašeni. Tudi ni bilo izdatkov za perilo ali opravo, kajti vse take stvari so se dobile z zaplenbo. Preskrba z živili je stvar države kot kupca in države kot proizvajalec: oba se sporazumeva, ne da bi imel kmet količkar bede pri določitvi cen. Osební izdatki so tudi do

skrajnosti skrčeni. Služabniki, sobarice, kuharice in sluge delajo po najnižjih cenah, za 80—150 rubljev na mesec (par čevljev pa stane 200). Skratka — vsote, ki jih leto za leto pušajo tujei v pisarnah »Potnikov«, predstavljajo lep dohodek. Prav tako pomeni velik doprinos tudi denar, ki ga tuji potrošijo v raznih starinarah in trgovinah z dragulji. Vse vodi namreč država: prodaja stvari, večidel odvzete zasebnim lastnikom. Tisoč francov, funtov, goldinarjev in dolarjev padejo tako neposredno v blagajno Državne banke.

Razvijajo tujski promet pa ima sovjetska vlada še drug cilj pred očmi. Iz svetovnega javnega mnenja hoče izbrisati spomin na desetletno preganjanje in se pokazati v lepši luči kakor v dobi krvoločnega boljševizma. »Potnik« je torej ne le dobičkonosna potovalna agencija, marveč tudi propagandno sredstvo.

Da bi privabil tujece, ne računa toliko na muzeje, bogate sicer, toda maloštevilne, niti na kraje, ki jih ločijo dnevi vožnje po železnici, torej tako, kakor če se pelje človek od jutra do večera od gradov ob Loiri do palmovih gajev na Sinji obali ali od tirolskih snežnikov na čarobni otok Capri. »Potnik« računa na drugo stvar: na radovednost neznanega človeka, ki hoče odkriti nov svet. — »Potnik« zna spretno prepričati človeka, da se nikjer na zemlji ne godi kaj tako sijajnega. Vsak bo imel v osmih dneh svojega krožnega potovanja priliko, da se načudi razcvetu nove družbe Govorjena in tiskana beseda pa venomer ponavljata, da je Sovjetska zveza najvišji izraz napredka. A to ne odgovarja resnici: pogled v bodočnost je temen in strašen.

Ce verjameš tem propagatorjem, si prepričan o poletu graditve, ki je v zgodovini nekaj edinstvenega. A poudarjam, da je Francija mnogo več storila za obnovo svojih v vojni opustošenih pokrajin, Službeni vodniki so pa tudi prepričani, da se na štirinajstodnevem potovanju — in to pet noči na vlaku — potniki ne bodo utegnili poglobljati v vlase.

III. del velike trilogije človeštva: Emile Zola — Louis Pasteur — Dobra zemlja

Velefilm sedanosti, ki so ga zadnji dogodki na dalinem vzhodu potisnili v zgodovinsko ospredje vsemu svetu!

Dobra zemlja - krik vzhoda

Paul Muni

Luise Rainer

KINO MATICA

Telefon 21-24

Radi ogromne dolžine filma predstave danes ob 16., 19. in 21-30. uri
Rezervirajte vstopnice!

Drobne novice

Koledar

Sobota, 29. januarja: Frančišek Saleški, cerkveni učitelj.

Nedelja, 30. januarja: Martina.

Ponedeljek, 31. januarja: Janez Bosko, Marcella, vd.

Novi grobovi

Na Bledu je po kratki mučni bolezni danes na Mlinem umrla šele 40 leta stara mati Marija Kajdič, ki zapušča moža in 10 nedolžnih otrok. Bila je vzor krščanske matere, nad vse delavna in vneta za srečo svojih otrok. Pogreb bo v soboto na Bledu. Bog ji bodi milosten sodnik in plačnik! Ostalim srčno sožalje!

Zadnja pot Ivane Jagodice

Šenčur, 27. januarja.

Pogreb pokojne gospe Jagodiceve je pokazal, kako slovensko ljudstvo spoštuje zavedne katoliške matere, čeni njene žrtve, njeno delo in njene uspehe. Kljub slabemu vremenu in slabi poti se je zbralo jutraj na domu v Visokem, kjer je ležala pokojnica, leje število ljudi. Preden so pokopali krito, se je sklonilo nad dobri obraz pokojnice njenih devet hvaležnih otrok in žalujoči mož. Preden so jo odnesli od doma, kjer je vrnoro gospodarila toliko let s svojim možem, kjer je skrbela za dušni in telesni blagor svojih otrok, kjer je delala, trpela in molila ter razdelila toliko dobrot, so ji zapeli pevec iz Visokega žaltostinko. Dolg sprevod, ki se je nato pomikal proti Šenčurju, je vodil kranjski g. dekan Matija Škrbec. Pri kapelici v Šenčurju so krito blagoslovili in jo odnesli k cerkvi v Šenčur. V cerkvi so molili duhovniki najprej hvalnice in jutranjice, medtem pa je daroval sv. mašo sin pokojnice g. ravnatelj Jože Jagodica in med sv. mašo obhajal svoje domače in sorodnike. Tej sv. maši je sledila pri glavnem oltarju slovenska sv. maša, katero je daroval ob asistenci šenčurški g. župnik Vavpetič. Posveti maši so bile pogrebne molitve, katere je opravil prejšnji škof dr. Gregorij Rožman in z njim 20 duhovnikov. V sprevodu, ki ga je vodil škof g. dr. Gregorij Rožman, so bili razen lepega števila okoliških župnikov in kaplanov tudi msgr. Viktor Steska, dekan Zabret Valentin iz St. Vite, kranjski dekan Matija Škerbec, stolni vikar Vindišar, g. dr. p. Roman Tominec iz Ljubljane, uradništvo škofijske pisarne itd. Ob odprtem grobu se je poslovljalo ob pokojnici šenčurški župnik Vavpetič. Po govoru je zapelo Pevsko društvo Šenčur žaltostinko »Človek glej, do-ganjanje svoje, zate pa so zasuli krsto z zemeljskimi ostanki blage pokojne matere.

BOUVIER
ŠAMPANJEC
GORNJA RADGONA

— Praktični učiteljski izpiti bodo v bodoče za vse učitelje pripravljene iz dravske banovine samo pred državno komisijo za praktične učiteljske izpite v Ljubljani. Učitelji pripravljniki, ki so izpolnili pogoje za opravljanje izpita in so namenjeni v tem šolskem letu delati izpit, naj se takoj prijavijo za izpit in naj vložijo prošnje za določitev termina. Izpiti bodo po skupinah do 50 kandidatov. Prošnje je treba kolkovati z državnim kolkom za 10 in 20 din ter jih poslati po uradni poti na naslov: Državna komisija za praktične učiteljske izpite v Ljubljani. Prošnje je treba priložiti: 1) diplomsko izpisevalno; 2) državljansko izkaznico, oboje v originalu; 3) kratek življenjepis, kolkovan s kolkom za 4 din; 4) izvod iz uslužbenškega lista. Izjavo o zdravstvenem stanju bo vsak kandidat(k) podpisal pred pričetkom izpita. Prva skupina bo pričela z izpiti 3. marca t. l.

— Nov par vlakov na progi Ljubljana—Grosuplje. Pričeti s 3. februarjem bo vozil na progi Ljubljana gl. kol. — Grosuplje nov par potniških vlakov, in sicer samo ob delavnikih po naslednjem voznom redu: odhod iz Ljubljane gl. kol. ob 11.05, prihod v Grosuplje ob 11.41. Povratek iz Grosuplje ob 12.11, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 12.42.

— Družinska pratika. Ker je po »Družinski pratiki« velika povpraševanje sporočamo, da jo ima v zalogi podružnica »Slovenec« v Mariboru, Koroška c. 1., kjer se sprejemajo naročila.

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušenim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in čreveh, pa pijejo »Franz-Josefovo« vodo so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 9514/35.

— Spis o zapuščinski razpravi po dr. Prešernu. K naši tozadevni notici v predvečeršnjem »Slovenecu« dostavljamo, da spis ni bil izgubljen ali zamešan, kakor bi kdo mogel razumeti, ampak je bil v svežnju listin za dobo od 1848—50, torej med listinami, ki v arhivu okrajnega sodišča v Kranju spadajo med starejše. Našli so ga pa pri uradnem pregledovanju arhiva zaradi uničenja starih spisov, ki so izgubili svojo važnost, kakor zahteva sodni poslovnik. Kot znan zgodovinar, ki pravkar dovršuje svojo knjigo o »Zgodovini Kranja«, je pregledovanju prisostvoval tudi prof. dr. Zontar, ki se je zanimal za ta spis. Tudi prostori sodnega arhiva v Kranju niso taki, da bi bili dokumenti v nevarnosti pred uničenjem. Da bi se pa spis o tej pomembni zapuščinski razpravi prenesel kam drugam — v muzej — je pa treba dovoljenja višjih oblasti, ker po sodnem poslovniku morajo smrtonosna, oporoka in spis o zapuščinski razpravi vedno ostati v arhivu sodišča. To dostavljamo resnici na ljubo, da ne bi padla slaba luč na stavbo, v kateri ima okr. sodišče v Kranju svoje prostore ali na varnost shranjevanja važnih listin v sodnem arhivu.

— »Straža v viharju«, 15. številka, je izšla z naslednjo zanimivo vsebino: Materializem v novi obliki, Časnikar in naš zavetnik, Zveza demokracij, Pogled v naše razmere, Problem izseljevanja, Kako je v »raju za žene?«, Svobodna ljubezen, Vzorno vzgojena mladina, Bodočnost Afrike, Novi pogledi na svet, Borba proti komunizmu, Razpisi Slovenske dijaške zveze za propagandni letak za kongres Pax Romana in za znak, poročilo o literarnem večeru Tabora, omeni male izdaje Slovenskega pravopisa in Bradačevega Latinsko-slovenskega slovarja; iz univerznega in akademskega življenja piše o hidrotehničnem laboratoriju in kemičnem institutu, občenem zboru Akademike zveze ter o belgajskih levitirjih. Akademika akcija je napovedani sestanek preložila na začetek letnega semestra. — »Straža v viharju« se naloži v upravi v Ljubljani, Miklošičeva c. 5, in stane na leto 35 din, od januarja naprej pa 25 din. — Dobite lahko še vse številke nazaj in tudi vezan lanski letnik, ki stane 32 din.

Kdor je moder, zdravje čuvaj,

Bonbon *Droni* le uživaj.

— Z avtom v Gorico—Trst: namesto 30. jan. — od 9. do 11. februarja. Prijavite se čimprej za podrobna navodila; plačila do 6. februarja dopoldne. »Družina božjega sveta«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

— Sreča v nesreči. V jeseniški železotovarni je šestnajstletni tekač Lado Volčini padel na tir normalne proge tovarniške železnice ravno ko je privzela lokomotiva z več vagoni. Mali tekač je bil tolikanj prisoten, da se je stisnil k tlom ter tam zdel, dokler niso šli vagoni in stroj čez njega. Vse je bilo trdno preprečeno, da bo na tiru najti samo še mrtvo truplo nesrečnega tekača. A glej. Lado se je dvignil in zdelo se je, da sploh nima nobene poškodbe po životu. Zdravnik pa je le ugotovil, da ima po hrbitu vso kožo odrgnjeno in tudi na glavi je bil ranjen, vendar bo v par dneh vili mali Lado, katerega je angel varuh brez dvoma rešil gotove smrti, zopet dober.

— Otroška igra s smodnikom. V vasi Ravne pri Litiji so večeraj otroci neke iztaknili precej smodnika, ki so ga nabasali v star lonec in ga zažgali. To nevarno igro si je hotel od blizu pogledati tudi 12-letni Ivan Marolt, sin upokojenega rudarja. Ko je smodnik eksplodiral, je bušnil v Ivana. Pri eksploziji ga je hudo poškodovalo po vsem obrazu in po rokah. Dekove poškodbe so zelo nevarne. Obraz mu je popolnoma razmesarjen.

— Izpremembo rodovinskega imena je dovolila banska uprava v Ljubljani Frančiški Vodusek, pristojni v občini Maribor, v »Matriljan«.

— Smrtna nesreča finančnega stražnika. V splitski bolnišnici so pripeljali finančnega podpreglednika Riharda Jelavčiča iz Podgore pri Splitu. Jelavčič je v noči od 25. na 26. t. m. bil s svojim tovarišem na patroljski vožnji na ladji. Med vožnjo je padel z ladje na pečino ter dobil smrtonosne rane. Zdravniška pomoč je bila brezuspešna ter je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl. Zapušča ženo in štiri otroke.

— Hrvatje iz Like se selijo v Vojvodino. Hrvatska kulturna društva v Subotici so pričela že z delom, da bi v bogati Vojvodini, kjer so naseljeni Hrvatje, došli še druge Hrvate, zlasti iz Like. V Like je mnogo revnih Hrvatov, ki nimajo dovolj zemlje in nobenega zaslužka. Naseljevanje Hrvatov bo strumno urejeno in bo ta hrvatska organizacija v Vojvodini najbrže imela lepe uspehe.

— Ogromna riba ujeta na Jadranu. Ribiči iz Trpnja na polotoku Pelješcu so te dni ujeli ogromno ribo, ki jo imenujejo »žutuga«. Ribiči so to ribo prepeljali v Sarajevo, kjer so jo razsekali in razprodali na sarajevskem tržišču. Ta ogromna riba je tehtala okoli 300 kg. Ribiči so ribi takoj, ko so jo ujeli, odsekali rep, ker so se bali, da se ne bi poost branila z repom in pobila kakšnega človeka. Riba je bila vsa obrastla z lišaji.

Ljubljana

Sobota, 29. januarja 1938

Gledališče

Drama: Sobota, 29. januarja ob 20: Simkovi. Izven. Globoko znizane cene od 14 din navzdol. Nedelja, 30. januarja ob 15: Sneguljčica. Mladinska predstava. Izven. Znizane cene od 22 din navzdol. Ob 20: Bela bolezen. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 31. jan. Zaprti. — Torek, 1. februarja: Veronika Deseniška. Red Sreda.

Opera: Sobota, 29. januarja: Tosca. Gostuje Josip Gostič. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol. — Nedelja, 30. januarja ob 15: Ančka. Izven. Znizane cene od 24 din navzdol. Ob 20: Helica. Izven. Znizane cene. — Ponedeljek, 31. jan.: Zaprti. — Torek, 1. februarja: La Boheme. Red A.

Prireditve in zabave

Veseloigra »Tisoč vozlov«. Jutri ob 5 popoldne imamo zopet priliko videti v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12, vesele zabavne burke »Tisoč vozlov« ali »Zamotana snubitev«. Ničde naj ne zamudi ugodne prilike in naj si naroči vstopnice že v predprodaji, ki bo jutri od 10—12 v Rokodelskem domu.

Franciškanska prosveta v Ljubljani ponovi v nedeljo, 30. t. m. ob 5 popoldne v franciškanski dvorani Jože Kranjčev vesele zabavne satirne burke v 3 dejanjih »Detektiv Meglar«, ki je pri premieri odlično uspela. — Predprodaja vstopnic po 4, 3 in 2 din v pisarni Pax et bonum v franciškanski pasaji. — Clani z legitimacijami imajo popust.

Mošte. Dramatični odsek Pevskega društva Sneberje uprizori v nedeljo zvečer ob 8, v Prosvetnem domu dramo v 3 dejanjih »Erika oprosti«.

Predavanja

Podružnica Slovaške družbe za ljubljansko okolico priredi na Svečnico ob pol desetih v Rokodelskem domu v Ljubljani zborovanje. Govorita gospoda profesor dr. Jože Pogačnik in ravnatelj Anion Dokler. Pridite polnostevilno!

Katoliško prosvetno društvo v Siskli. V ponedeljek, 31. t. m., ob 20 bo v samostanski dvorani skriptično predavanje: »Misijoni v Južni Afriki«. Slike bo pojasnjeval g. p. Bratina iz Knobleharjevega zavoda, ki je deloval kot misijonar v omejenih krajih.

Cerkveni vestnik

Večno češčenje v cerkvi Marije Pomočnice na Rakovniku. Danes je v cerkvi Marije Pomočnice na Rakovniku večno češčenje. Svete maše so ne pretrgoma do 11. Zvečer ob pol 8 bo slovesen sklep z govorom, petimi litanijami, zahvalno pesmijo in blagoslovom.

Jutri bo na Rakovniku slovesno praznovanje sv. Frančiška Saleškega, glavnega zavetnika Salezijanske družbe. Ob 6 bo pridiga in sv. maša pred Najsvetejšim, ob en četrti na 7 sv. maša s skupnim obhajilom gojencev, ob 8 tih sv. maša s pridigo, ob tri četrti na 9 pridiga in sv. maša pred Najsvetejšim za oratorij, ob 10 slovesna sv. maša, ob tri četrti na 11 tih sv. maša. Popoldne ob pol 4 slovesne večerice z govorom, nato shod salezijanskega sodruštva.

Kongregacija za gospodične pri sv. Jožetu v Ljubljani. Letošnje praznovanje Svečnice: v nedeljo, 30. t. m. jutraj ob pol 7 sv. maša in skupno sv. obhajilo, popoldne ob treh slovesen shod in darovanje v kongregacijske namene.

Naše dijaštvo

Pevci in pevke! Ne pozabimo, da so redne pevske vaje za akademsko službo božjo pri oo. frančiškanih — kakor vedno — v soboto (29. I.) ob 18 in v nedeljo (30. I.) ob 10! Prijatelji lepega petja, storimo svojo dolžnost, s seboj pa pripeljimo tudi nove pevce! Bodimo točni! — Predsednik.

Clanice in clane »seh v AZ« članjenih društev SKAS-a vabimo na skupni sestanek, ki bo posvečen vprašanju cerkvene edinstva in bo v nedeljo, 30. januarja, ob 11. dopoldne v Akad. domu (Miklošičeva c. 5). Govorila bosta p. Tomaž Kurent in akademik. Odbor AZ.

Kino

Zvočni kino »Viš« predvaja danes ob pol 9. zvečer film »V senci giljotine«. (Francoska revolucija.) V glavni vlogi Ronald Colman. Za dodatek Foxov tednik.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v soboto in nedeljo: mr. Bakarčič, Marjtin trg 5; dr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murnayer B., Sv. Petra 78; v ponedeljek: dr. Sušnik, Marjtin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10 in mr. Bohinec ded., Rimska c. 31.

Zimsko perilo, Karničnik, Nebotičnik.

I Ko se je mudil francoski poslanik v Ljubljani, je med drugim napravil obisk tudi pri predsedniku apelacije dr. Golji. V odsotnosti g. predsednika pa je g. minister obiskal podpredsednika apelacije dr. Mastnaka — kar je v našem tozadevnem poročilu pomotoma izostalo.

I Gostovanje italijanskih lirskih pevcev je preloženo na konec prihodnjega tedna. Kupljene vstopnice veljajo. Podrobnosti bodo objavljene.

I Naša 100 let stara Miska s Kureška, ljubljanski meščanski rodbinam dobro znana, leži v zavetišču sv. Jožeta na Vidovdanski cesti, kamor jo je dala v oskrbo domača občina. Olajšajmo najstarejši Slovenki njeno trpljenje s svojimi obiski.

I V počastitev spomina blagopokojne gospe Hele Bleiweis-Trsteniške je darovala Jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu rodbina dr. A. Zalokar 100 din in sorodniki iz Norveške 100 din. Lekarne hvala!

I Namesto vena na grob dr. A. Šerka je darovala g. Miel Pehaničeva, soproga univ. prof., 150 dinarjev v sklad dr. A. Šerka. Darovi se sprejemajo na naslov: Društvo medicincev, št. ček. rač. 11.894 pri Poštni hranilnici, Ljubljana.

I Prof. Marica Vogelink bo poučevala v II. semestru klavir samo privatno in sprejemala nove učence vsako dopoldne od 10. do 1. Gledališka ulica 16/VI.

I Palača Bafe se bo najbrž zidala. Že nekaj dni je v Ljubljani veliko povpraševanje, ali bo letos trdka Bafa gradila svojo nameravano palačo namesto dosedanje stare hiše nasproti glavne pošte. Z urbanističnega stališča bi bila nova palača seveda pridobitev za mesto. Mi smo iz strokovnjakih virov objektivno poročali o prednostih, pa tudi o pomislekih proti tej novi 7—8 nadstropni palači z 9 etažami (ena etaža bo namreč pod talnim nivojem). Zanimanje, ali se bo palača gradila ali ne, je v vseh krogih veliko, zlasti pa med delavci. Kakor smo poučeni sedaj, pa spor med mestno občino in trdko Bafa ni tako hud, kakor je v začetku izgledalo. Tudi ljubljanski župan dr. Adlešič je pripravljen nekoliko koncedirati trdko Bafa, v kakšnem obsegu, pa nam zaenkrat ni znano. Pri drugi instanci, to je na banski upravi, pa to vprašanje še vedno ni rešeno in tudi se ni zanesljivo, kakšno stališče bo banska uprava zavzela, to je ali bo ugodila v celoti prošnji trdko Bafa. Na vsak način pa drži naša informacija, da bo hiša Bafe prazna najkasneje do 8. februarja, ki je zadnji dan odpovednega roka. Če bo do tedaj uspelo doseči sporazum med mestno občino oz. bansko upravo ter trdko Bafa, je zelo verjetno, da prično že takoj februarja meseca zadnje dele Bafine hiše podirati. Ta hiša je bila zgodovinskega pomena za slovensko kulturo in politiko. Tu je bil nekaj hotel »Mališ«, v katerega prostorih so se zbirali nekdanji Čebeličarji s Čopom, Prešernom in drugimi. Tu je bila pisarna dr. Chrobatha, očeta Luize Pesjakove in Sefa dr. Franceta Prešerna, tu je bilo nekaj glavno zbirališče ljubljanske kulturne in politične družbe.

I Stražniki v belih plaščih. Že nekaj dni stoji pred glavno pošto stražnik v belem impregniranem plašču. Za prometne policiste je to novost. Ta poskus se je v teh dneh obnesel in policija namerava sedaj dati vsem prometnim stražnikom na važnejših križiščih bele plašče. Ti plašči so bolj vidni, pa tudi bolj odporni proti vremenskim neizodam.

Maribor

mi Nagradno žrebanje naročnikov »Slovenca«, ki se bo vršilo 24. februarja v Ljubljani, je vzbudilo med vsemi naročniki veliko zanimanje. Da ne bi kdo od naših mariborskih naročnikov izpadel, se enkrat ponavljamo, da pridejo v poštev vsi dosedanj naročniki in novi naročniki. Pogoj je le ta, da so dosedanj naročniki na dnevnega »Slovenca« vsaj že tri mesece, vključno februar in imajo v redu poravnano naročnino tudi za februar, novi naročniki pa, da imajo do 19. februarja plačano naročnino vsaj za tri mesece. Vse one naročnike, ki so z naročnino v zastanku, prosimo, da zaostanke poravnajo, ker bodo le v tem slučaju imeli pravico do nagradnega žrebanja.

Nočno lekarniško službo imata ta teden lekarni Viktor Savost na Kralja Petra trgu in Ivan Vidmar na Glavnem trgu št. 20.

d »Družinsko pratiko« ima zopet v zalogi uprava »Slovenca« na Koroški cesti št. 1.

m Posestno izpremembe. Mestna občina mariborska je kupila od posestnice Terezije Reiser parcele v izmeri 9080 kvad. metrov za Magdalenskim parkom, na katerih se bo gradila nova mariborska realna gimnazija. Za parcele je dala 480.000 din. — Industrialec Franjo Novak iz Majšperga je kupil od Josipa Škerleca hišo v Koroševi ulici 45 za 600.000 din.

m Umrla je v bolnišnici vdova po sodnem kancelistu gospe Marija Lindner, stara 47 let. Naj počiva v miru!

RESTAVRACIJA IN KAVARNA »OREL«

Od danes naprej »Salvator« pivo v sodčkih. Domače prekajene klobase tudi čez ulico.

m Krščanska ženska zveza javlja cenjenemu občinstvu in vsem društvom, da pridejo dne 6. junija (v slučaju slabega vremena dne 12. junija) veliko dobrodelno tombolo v prid sklada za »Dom revežev«. Zveza prosi vsa društva, da to upoštevajo ter ne prireajo na ta dan kakih večjih prireditvev. — Odbor.

m Obsojen bivši občinski funkcionar. Pred okrožnim sodiščem je bila razprava proti posestniku Juriju Metlunu iz Smartnega na Pohorju, ki je bil od 1932 do 1936 blaginjak občinske uprave v Smartnem. Ob priliki revizije občinskega poslovanja od strani banske uprave pa se je odkril primanjkljaj v znesku 777.50 din, katere je dobila občina na račun trošarine. Znesek je bil na pošti dvignjen, v občinskih knjigah pa ni bil nikjer vpisan. Obtožnica očita Metlunu, da si je ta znesek prisvojil v svojo korist. Obtoženec se je zagovarjal, da ne ve, kako je s tem denarjem, ker je bila občinska uprava takrat sploh v največjem neredu. Seveda se sodišče z njegovim zagovorom ni zadovoljilo, prav tako pa tudi ne z obrambo njegovega zagovornika odvetnika dr. Lipolda, ki je skušal obtožena naslikati kot žrtve političnega preganjanja. Metlun je bil obsojen na 1 mesec nepogojnega zapora.

m Naval pri prijavi koles. Že nekaj dni je na policiji v uradu, kjer se prijavljajo kolesa, tak naval, da čakajo ljudje cele ure v dolgi vrsti po hodnikih, da opravijo svoj posel. Pri teh prijavah se vidi, da je v Mariboru ogromno število kolesarjev, da pa je večina med njimi precej malomarna, ker so odlašali s prijavo do zadnjih dni v mesecu.

m Tema v Vojašniški ulici. Že ves teden sta zaviti Mesararica in Vojašniška ulica v trdo temo. Stanovaleci se priporočajo mestnemu električnemu podjetju, da svetilke zopet popravi in spravi v red.

m Avtomobilska nesreča v Dravski dolini. Na banovinski cesti Maribor—Dravograd sta se zaletela v bližini Brezna tovrni avtomobil Ladislava Ruterja iz Marenberga in osebni avto Rudolfa Krausa iz Zagreba. Vzrok trčenja je bil nepregleden ovinek, prenela vožnja in pa ledena cesta, na kateri zavore niso prijele. Obe vozili sta se pri trčenju močno poškodovali, človeških žrtvev pa k sreči ni bilo.

m Prekupčevanje z apnenimi jajci. Na mariborskem trgu se je pojavila množica prekupčevalcev, ki prodajajo v apnu konservirana jajca kot sveža. Tudi po stanovanjih krošnjarijo s takimi jajci, pri prodaji pa lepo zaslužijo, saj kupujejo taka jajca iz skladišč veletrgovcev po 50 par, prodajajo pa jih kot sveža po 1.25 din. Ker se množijo zaradi tega pritožbe mariborskih gospodin, naj bi tržno nadzorstvo in obrtna oblast stopila tem prekupčevalcem na prste.

Gledališče

Sobota, 29. jan. ob 20: »Gospoda Glombajevič. Red D. Gostovanje Vladimirja Skrbinskega. — Nedelja, 30. jan. ob 15: »Pod to goro zeleno«. Znizane cene. Ob 20: »Gospoda Glombajevič. Gostovanje Vladimirja Skrbinskega.

Plaj

Drevi ob 8. se vidimo v mestnem gledališču! Drama »Krik uničene mladosti«, ki nam jo bodo pokazali Veliki Frančiškovi križarji iz Ljubljane v režiji g. Vladka Kosa, je popolnoma novo delo. Drama je zelo poučna prav za vse! V prvi vrsti za dijaštvo, starše in vzgojitelje. Ogledjte si jo! Edina prilika za to bo danes zvečer, ne zamudite jo!

Jesenice

Kdo je zaklal inž. Peklarja. Slovenski inženirji v Srbiji, ki dobivajo »Slovenca«, so poslali točno poročilo o okolišnih Peklarjevi smrti v Koponiku. Važno je omeniti te podrobnosti, ki približujejo ta žalostni primer mladostne tehniki. Ubijalec ni tamkajšnji domačin nego je bosanski Srb. Inž. Peklar je tega večer še nedavno povisil ob vozača do pomočnika-kopača, s čimer mu je bila povišana tudi plača. Zaradi nerednosti pri delu pa so mu pozneje reducirali premijo za 1 din (en dinar) dnevnoro, torej za 25 din mesečno. Ko mu je bilo to sporočeno, je dobil pomočnika v osebi nekoga Hrvata iz okolice Bjelovara, kateri je bil že zaprt zaradi uboja nekoga gostilničarja, in sta potem inženirja začela obdelovati z noži. Ubijalec torej nista bila tamkajšnja domačina, kateri so imeli inž. Peklarja zelo radi in žalujejo za njim.

Osebnost. Na Jesenicah sta se poročila tehnični uradnik g. Ramuš Ivan in gđ. Stana Hrovat iz poznane jeseniške rodbine. Mladenu paru srečno življenjsko pot!

Krasni prameni na nebu. Malokje so zadnji pojav na nebu tako lepo videli, kot na Jesenicah. Prameni so se prestavljali iz zgornjega konca pa doli do neba nad Trčičem. Res so prvi bili mnogi mislili, da gorijo Rove in se je marsikdo z avtomobilom peljal gledat do ovinka. Ni pa res, da bi bili prav Jesenčani izmed vseh Slovencev tisti, ki so postali najbolj brezglavi in da bi letali okoli kakor brez glave, kar bi človek mogel sklepati iz poročila v »Slovenskem Narodu«. Če so bili čimtelj tistega lista posebej razburjeni, je mogoče, vendar na tehničen Jesenčanov ne pade senca nevednosti. Že tisti večer so mnogi tolačili, da je to sovorni sij in zelo lep, kar je le dokaz, da je na Jesenicah tudi mnogo strokovnjakov.

Za nedeljivost kmečke posesti

Znani strokovnjak za kmetijska vprašanja g. dr. Milan Ivšić, ki je profesor na zagrebški Ekonomsko-komercialni visoki šoli, je napisal zanimivo razpravo o hrvaških pod naslovom »Kateri zakonodajne ukrepe je mogoče priporočiti za obdržanje nedeljivosti kmetijskega posestva«. Drobna knjižica, ki obsega 21 strani, je ponatis iz Spomenice VIII. kongresa pravnikov ter vsebuje referat pisa na tem kongresu. Ta referat vsebuje glede naslovne teme zelo mnogo in dobrega gradiva. Pisec pravi pravnikom, naj damo naši vasi in našemu kmetu najprej njegov poseben kmetijski zakonik, ki bo varoval zdrave kmetijske posesti pred nepotrebnimi delitvami, ki naj bi pa tudi uredil vse posebne odnose in po sebi našega kmeta. Tedaj bomo mogli pristopiti tudi k reševanju vprašanja, kako izboljšati tehniko kmetijskega gospodarstva. Pisec tudi predlaga številne stvari za ta kmetijski zakonik.

Na koncu je predložil naslednjo resolucijo, ki jo zaradi važnosti prinašamo v celoti:

Kongres pravnikov kraljevine Jugoslavije vidi odprto propast kmetijskega naroda v razkosavanju kmetijskih posestev do najmanjših izmer.

Kongres ugotavlja, da razlogi za nastajanje teh malih kmetijskih posestev:

1. ker ne obstaja nobene pravne omejitve za delitev v naravi samolastne kmetijske imovine med dediči;
2. ker se s pozitivnimi predpisi državljanov zakonik izvaja istovetnost kmetijske imovine z mešanimi in industrijsko lastnino;
3. ker se porablja pozitivni predpisi državljanov zakonik tudi na nasledstvo kmetijske

imovine, s tem se uvažajo delitve kmetijskih posesti tudi v naravi na toliko vsaj znujnih deležev po smrti vsakega samolastnika, kolikor je njegovih zakonskih dedičev, brez ozira, če so isti imeli zaslužek že za časa življenja na kmetiskem domu ali ne;

4. ker se s pozitivnimi zakoni ovira razširjanje rodbinskega lastništva na one kmetijske posesti, ki so bile enkrat vnesene v zemljiške knjige kot samolastništvo.

Zato priporoča kongres pravnikov zakonodajalcu kot ukrep za obvarovanje kmetijskih posestev:

1. Da se z ozirom na pretežno strukturo naše državne skupnosti pristopi k izdelavi posebnega kmetijskega zakonika, ki bi imel vsebovati vse posebne predpise za kmetijsko imovino in socialnogospodarske odnose našega kmetijskega stanu, v kolikor se za te odnose ne smejo porabljeni predpisi državljanov zakonika,
2. Da se v izdelavi kmetijskega imovinskega prava te bistvene vsebine kmetijskega zakonika vzame za osnovo jugoslovansko običajno in pisano pravo o družinskem lastništvu (zadrugi). Kmetijski dom mora biti onl edinstveni in obvezni tip kmetijske imovine za ves naš kmetijski stan, tako, da sme na istem političnem področju vladati samo en tip lastništva za kmetijsko posest.
3. Da se predpisi kmetijskega imovinskega prava dopolnijo čimprej s posebnimi zakoni o notranji kolonizaciji in kmetiskem kreditu, da bi se tako mogli uspešno v življenju izvajati predpisi o varovanju kmetijskih posestev pred nepotrebnimi delitvami in o stvaritvi novih kmetijskih domov.

Svetovna trgovina v I. 1937

Na razpolago so nam že številne statistike o zunanji trgovini važnih držav, ki so značilne za razvoj svetovne trgovine v preteklem letu. V naslednjem navajamo te podatke v milijonih enot valute dotične veljavne za 1936 in 1937:

	Uvoz	Izvoz
	1936	1937
Anglija	847.75	1.029.06
Francija	25.000	42.000
Nemčija	4.217.9	5.468.4
Švica	1.206.3	1.807.2
Holandija	1.017	1.551
Belgija	21.500	27.580
Poljska	1.000.4	1.254.3
Avstrija	1.249.2	1.453.6
Italija	2.800	4.500

Naslednja tabela nam kaže tudi trgovinsko bilanco posameznih držav v zadnjih dveh letih, ravno tako izraženo v milijonih valute dotične države:

	1936	1937
Anglija	- 346.4	- 432.3
Francija	- 9.922	- 18.380
Nemčija	+ 550.3	+ 442.6
Švica	- 384.7	- 521.1
Holandija	- 271	- 403
Belgija	- 1.550	- 1.863
Poljska	+ 25.8	- 61.2
Avstrija	- 297.3	- 237.1
Češkoslovaška	+ 99.2	+ 1.005.8
Bolgarija	+ 509	- 50

Rudarska proizvodnja v decembru 1937

Po uradnih statističnih podatkih ministrstva za gozdove in rudnike je znašala proizvodnja rudarskih in topilniških proizvodov v mesecu decembru preteklega leta: 40.366 ton črnega premoga, od katerega je bilo v državi prodanih 38.281 ton. Rjavega premoga 324.866 ton (v državi prodanih 292.065 ton) izvožen v inozemstvo pa 5.290 ton, lignita 109.984 (prodanega v državi 99.826 ton), železne rude 51.724 ton (prodane v državi 8764 ton, izvoženih pa 35.496), magnezije 4530 ton (prodanih v inozemstvo 765 ton), kromovega koncentrata 925 (prodanih v državi 150), boksita 12.000 ton, zlata v kremenju 2460 ton, pirita 11.427 ton (izvoženo v inozemstvo 5062 ton), bakrene rude 57.920 ton, svinčene in cinkove rude 78.592 ton. Svinčene koncentrate 8686 (izvoženih v inozemstvo 7531), cinkovega koncentrata 7877, prodano v državi 343, izvoženo v inozemstvo 8185, deloma tudi od zalog iz prejšnjih mesecev, antimonove rude 914, sirovega magnezija 3886 (prodanih v državi 60 ton, izvoženih v inozemstvo 155), slane vode 235.102 toni (prodane v državi 97.692), 95 mlinskih kamnov, prodanih v državi 78, 4494 ton litnega železa (prodanih v državi 5140), deloma od zalog iz prejšnjih mesecev, 67.907 kg zlata, 3907 ton bakra (755 ton prodanih v državi, 3263 pa v inozemstvu), 258 ton svinca (68 prodanih v državi,

266 izvoženih), 409 ton cinka, 101 tona prodana v državi, 179 izvoženih), 8883 kg srebra, 67 ton anti-mona-regulus (4 tone prodane v državi, 30 ton izvoženih), 3980 ton soli, 3289 portlandskega cementa (1151 ton prodanih v državi).

KINO SLOGA Telef. 27-30

BAL V METROPOLU

Film iskreni ljubost mladega aristokrata in preproste prodajalke, v katerem je igra podana z vso umetniško dovršenostjo.

V glavnih vlogah: Viktorija Balasak, Heinz Cleve, Heinrich George, Hilde Weisner.

Predstave ob 16., 19. in 21.15 uri

Zveza trgovskih združenj je imela ta teden svojo plenarno sejo, na kateri so razpravljali zlasti o trgovskem kongresu, ki bo letos v Ljubljani. Priprave so v polnem teku. Na seji je bila živahna debata o socialnem zavarovanju trgovstva, poročilo o anketi v Sarajevu itd. Proračun za 1938 znaša 165.250 din. Zvezna doklada je v načinu izpremenjena in znaša za 1938 3.5% pridobitne osnove, ker je ta način odmere najboljši. Sejo je vodil g. Stane Vidmar.

Gozdarski vestnik. V Mariboru je začel poseben konzorcijski izdajatelj »Gozdarski vestnik« kot strokovni list za gozdarstvo, lesno industrijo in lesno trgovino. Izhaja desetakrat na leto. Urednik mu je inž. Stanko Sotošek v Mariboru. Uvodno besedilo je napisal načelnik oddelka za gozdove inž. Anton Šivic, poudarjajoč pomen gozda za naše gospodarstvo. Poleg strokovnih člankov prinaša prva številka tudi še doslej neobjavljeno statistično gradivo, cene lesa v različnih krajih ter zanimivo gradivo za slovenski gozdarski slovar. Letna naročnina je 60 din. Uredništvo in uprava sta v Mariboru, Kopališka ulica 6-II.

Trgovski list. Na zadnjem običnem zboru konzorcija Trgovskega lista, katerega je vodil predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo gosp. Ivan Jelačin, je bila izvoljena nova uprava konzorcija Trgovskega lista, katero tvorijo: predsednik Stane Vidmar, I. podpredsednik Ferdo Pinter, II. podpredsednik Franjo Novak, tajnik dr. Ivan Pless in blagajnik Joža Verovšek; člani načelstva pa so še nadalje: Dominik Cebin, Roman Golob, Anton Verbič in Viljem Laznik. Predsednik nadzorstva je Stanko Florjančič.

Novi proračun drinske banovine za 1938-39 znaša 76.6 milijona din in je v primeri s tekočim proračunom povečan za 3 milijone din.

Svetovne zaloge zlata pri emisijskih bankah so se po podatkih Zveze narodov v preteklem letu povečale za 889 milij. zlatih dolarjev prejšnje paritete. To povečanje je za 200 milijonov večje kot znaša produkcija zlata v letu 1937. To pomeni, da se nadalje ne vrši več težav pri zbiranju zlata in da prihaja težavirano zlato polagoma zopet v javnost. V zadnjem četrtletju 1937 so se vidne zaloge zlata povečale za 150 milijonov dolarjev, od tega v Franciji za 81, v Holandiji za 49, v Švici za 21 in v USA za 11 milijonov dolarjev. Skupni dotok zlata v sever-

Oglas je registriran pod št. 441 ud 24. III. 1936.

noameriške Zedinjene države je znašal od konca 1935 do konca 1937 3.500 milijonov dolarjev in prvokrat je bilo v zadnjem četrtletju 1937 za-beleženo, da je dotok ponehal.

Promet v Sueskem prekopu je lani narasel v primeri z letom 1936 od 32.379.000 na 36.491.000 ton. Povečanje je bilo posebno znatno v prvi polovici leta 1937 v primeri s prvo polovico 1936. V primeri z letom 1929, ki izkazuje največji promet v kanalu, so rezultati 1937 za 9% boljši, kar kaže tozajadaj.

Svetovno ladjedelstvo. Tonaža ladij, katere so gradili dne 31. decembra 1937 v vseh ladjedelnicah sveta, je ostala približno ista, kot je bila dne 30. septembra 1937. Znašala je okoli 2.9 milij. ton. Največ ladij se še vedno gradi v Angliji: 1.180.000 ton ali 38.8%, slede nato Nemčija 394.000 ton, Japonska 305.500, Holandija 288.000, USA 204.100, Švedska 129.000, Italija 106.900 in Danska 100.200 ton. Posebno mnogo se gradi tankov. Na koncu leta 1937 jih je bilo v gradbi 97 za 769.000 ton, od tega v Angliji 169.500, Nemčiji 128.000, USA 123.400, Holandiji 90.800 ton itd.

Borza

Dne 28. januarja 1938.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal na naših borzah angleški funt neizpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu na 237.20—238.80.

Avstrijski šiling se je zopet malo okrepil: v Ljubljani na 8.61—8.71, v Zagrebu na 8.60—8.70, v Belgradu na 8.5967—8.6967.

Grški boni so beležili v Zagrebu 29.15—29.85, v Belgradu 29.40—30.10.

Nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 14.40—14.60, nadalje so ravno toliko beležili v Zagrebu za sredo in konec februarja ter za sredo in konec marca.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2.975.198 dinarjev. Nadalje izkazuje Belgrad v efektih 648.725 dinarjev prometa.

Ljubljana — tečajsi primom

Amsterdam 100 h. gold.	2404.15—2418.75
Berlin 100 mark	1734.03—1747.90
Bruselj 100 belg.	727.70—732.77
Curib 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	215.23—217.29
Newyork 100 dolarjev	4277.26—4313.57
Pariz 100 frankov	138.76—140.20
Praga 100 kron	151.24—152.34
Trst 100 lir	225.95—229.03

Curib. Belgrad 10, Pariz 13.99, London 21.6275, New York 432.375, Bruselj 73, Milan 22.75, Amsterdam 241.15, Berlin 174.10, Dunaj 81.40 (81.75), Stockholm 111.475, Oslo 108.675, Kopenhagen 96.55, Praga 15.18, Varšava 82, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 325, Helsingfors 9.56, Buenos-Aires 127.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 98—99.50, agrarij 5750 den., vojna škoda promptna 436—437.50, begluške obveznice 84.50—85, 8% Blerovo posojilo 95.50—95.75, 7% Blerovo posojilo 88—88.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 100.50 den., Trboveljska 218—225.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98—100 (99), agrarij 57.50 denar, vojna škoda promptna 436.50—438, begluške obveznice 83.75 denar, dalm. agrarij 82.50—83.50, 4% sev. agrarij 57 denar, 8% Blerovo posojilo 95.50—96, 7% Blerovo posojilo 88 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 99.50—100.50, 7% etab. posojilo 93 denar. — Delnice: Narodna banka 7.725—7.800, Priv. agrarna banka 220—222, Trboveljska 218—225, Narodna šumska 20 blago, Gutman 50 denar, Tiv. sladkorna Bečkerek 650 blago, Osješka livarna 165 denar, Dubrovačka 400 denar, Jadranska plovba 405 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99 blago, agrarij 58—59, vojna škoda promptna 437.75—438 (437.50), za konec marca 437.50 denar, za konec aprila 436.50—437, begluške obveznice 84.50—85, dalm. agrarij 83.25—83.50 (83.25), 7% Blerovo posojilo 88.25—89, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% etab. posojilo (99.50). — Delnice: Narodna banka (7.740), Priv. agrarna banka 226 blago.

Dunaj. Poslovanje je bilo danes zelo mirno. Večina tečajev je bila v začetku nekoliko čvrtejša. V kulisi je bila večina tečajev nekoliko višja, v za-gradi pa je bil razvoj tečajev neenoten. V splošnem so bile izpremembe majhne. Znatno nižja je bila notica za Avstria Email, ki dalje časa ni notirala, kakor tudi za Poldijeklano. Zaključni tečaj: Donavsko-savsko-jadranska 59.60. — Delnice: Creditanstalt-Bankverein 299, Steg 20.95, Steuerg 29.80, Trboveljska 25.90, Alpine 39.93, Steyr-Daimler-Puch 224, Semperit 83.50.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremem. Tendence neizpremem. Promet ureden.

Sombor. Pšenica: gornja bč. 179—181 bč., ban Tisa vlažilec notira. — Oves: bč. 130—132, srem. slov. 131—133 — Ječmen: bč. srem. 63—64 kg, 130—135 bč. srem. spomlad. 67—68 kg, 180—185 baranjski spomladni detto. Tend. neizpremenjena. Promet slab.

Iz Julijske krajine

Nov pokrajinski fašistovski tajnik na Goriškem. Dosedanji pokrajinski tajnik fašistovske stranke za Goriško g. Benesperando Luraschi, ki je vladal deželo nekaj let, je odpoklican. Na njegovo mesto pride gosp. Mario Macola, do sedaj inšpektor beneškega fašja. Ne bomo pisali rekrutiranja in ne bomo pospremili odhoda gospoda Luraschija z nobeno žal besedo, želimo samo, da bi njegov naslednik domel življenjski pomen mirnega in plodnega sožitja med slovan-sko manjšino in italijanskim narodom za Julijsko krajino in zajezi širokogrudni državniški načrt vladnega načelnika Mussolinija in zunanje ministra grofa Ciana, kajti ena glavnih poti v Jugoslavijo in Podonavje sploh vodi preko Julijske krajine.

Smrtna kosa. V Podgori pri Gorici je nepričakovano umrl g. Anton Terpin, v vsej goriški okolici znani in spoštovani posestnik in gostilničar. Bil je neumorno priden in delaven. Z neugnanjo skrbjo je ustvaril lepo domačijo in bil v vsakem pogledu vzoren, značajan mož, ki bi marsikomu lahko služil za zgled. Dosegel je častiljivo starost 86 let, toda do zadnjega je živahno pomagal v svoji gostilni. Še v nedeljo, dne 16. t. m., zvečer se je mladeniško sukal med svojimi gosti, v noči je pa mirno v Gospodu zaspal in so ga našli v ponedeljek zjutraj mrtvega v postelji. Naj mu sveti večna luč! Mi mu ohranimo časten spomin!

Obsojen avtomobilist. Pred goriškim okrožnim sodiščem se je zagovarjal zadnji sredo letalec Jurij Gardi od goriškega vojaškega letališča. Obtožen je bil uboja. Dne 20. septembra m. l. je s svojim avtomobilom na Tržaški cesti zadel v kolesarja Ksaverija Blažica, ki se je s tremi prijatelji vračal iz Mirna, ter ga s takim sunkom podrl, da je nesrečnejši zletel s ceste in kmalu za tem v bolnišnici umrl. Letalec Gardi je bil spoznan za krivega in obsojen na šest mesecev težkega zapora, vendar mu ne bo treba sedeti, ker je bila medtem kazen amnestirana.

Roče. Umrl je naš cerkveni ključar Anton Klemenčič, star 75 let. Bil je vedno vzoren krščanski mož, ki je vso dobo po vojni z vnuemo skrbel za našo farno cerkev in bil tudi priden gospodar. Ohranili ga bomo v lepem spominu! Naj počiva v miru!

Kulturni obzornik

Kipar Jan Konjarek

(K 60 letnici največjega slovaškega kiparja.)

Jutri praznuje svojo 60 letnico najslavnejši sedanji slovaški kipar Jan Konjarek. Morda se bo kdo, ki bo bral današnje vrstice, spomnil tega umetnika, ki je celih deset let preživel v Jugoslaviji, dobo, ki jo smatra za najlepšo v svojem življenju. Poudariti pa je treba, da njegovo bivanje v Belgradu ni bilo slučajno: poklicala ga je tja direktno vlada bivše Srbije, kar je zadostni dokaz, da gre za umetnika velike kvalitete, ki se je razvil na višino svoje kariere s trdnim študijem na klasični akademiji v Rimu in v Münchenu za časa največjega učitelja Rühmana ter v Budimpešti pod vodstvom nedosežnega mojstra madžarskega historizma Al. Šrobila.

V ateljeju v Dušanovi ulici v Belgradu je živel ta dobri človek zlatega erca, ki je s svojimi nenavadnimi kvalitetai plodno koristil tamkajšnjemu kiparstvu, sistematično opozarjajoč svoje učence na lepoto arabske zgodovine. Da je bil tudi sam v tem najlepši zgled, priča njegov načrt za spomenik »Cukur česme«, k ijo je nagradil Belgrad s I. cenno ter načrt za spomenik junaka Sindetiča. Njegovih del iz te belgrajske dobe je veliko: v ministrstvu zemljedelstva sta dve njegovi figuri — kosci in se-javec. Mnogo portretov je v lasti privatnih rodbin, tako portret Pašića, kapitana Djordjevića, univ. prof. Pavlovića, slikarja Uroša Predića itd. Na gimnaziji v Novem Sadu je njegov relief P. J. Safarika. Njegovi portreti članov Karadjordjevičev krake belgrajski dvor ter je umetnika sam kralj Petar odlikoval z visokim redom sv. Save.

Toda ne samo s svojim delom, temveč tudi s čarom svoje dobe osebnosti je očaral vse, s katerimi je prišel v stik. Često so ga lahko videli v krogu bližnjih prijateljev predsednika Pašića, ali v

rodbini prof. Podhradskega, pri katerem so tolikokrat tekale debate o skupnem delu Slovanov. To kulturno okolje bi moralo prinesiti belgrajskemu občinstvu mnogo plodov prav tedaj, ko je divjala balkanska vojna ter so se v napetosti izville erbske junaške pesmi iz grl. roka pa se je stisnila v pest. Niti trenutek se ni premisljal, pustil je svoj atelje in se šel s puško v roki bit za svobodo Srbije. Ti, ki so bili v njegovi bližini v balkanski vojni, so priče njegovega junaštva, ki mu je prineslo odlikovanje »Križa erbskega rdečega križa« ter »Križa usmiljenja«. Po balkanski vojni je dobil svoj atelje uničen ter se odločil l. 1914 za vrnitev domov na Slovaško.

Avstrijsko-ogrske oblasti, ki so na vsakem koraku zasledovale neprijetno delovanje Konjarekovo v Belgradu, so mu doma mučili očeta z neprestanim zašilevanjem in grožnjami, kar je povzročilo tudi njegovo prerano smrt. Konjarek je takoj po svoji vrnitvi na Slovaško moral kot »politiški verdächtigt« na fronto. Toda tudi znane avstrijske metode niso iz njega izbile slovaškega prepričanja ter sovražstvo k monarhiji.

Njegovo trajno bivanje na Slovaškem pomeni faktično rojstvo pravega slovaškega kiparstva. Danes pa — prav na škodo slovaškega kiparstva — doživlja usodo teh, ki pri vseh svojih genialnih zmožnostih niso postali preroki v domovini. Kot umetnik gre Konjarek za vzorom velikega Francoza Avgusta Rodina, v katerem je našel idealno upodobljenje kiparskega genija in kar Konjarekovi tvorbi daje nekatere poteze klasičnosti. Konjarek je umetnik, ki ima nenavadno razvit čut za monumentalno ter ves poln navdihov emelih figur širokih gest. Njegov nemirni tvorbi duh bi se hotel kot različi ob umetniški potenci 60 letnega kiparja k velikim kompozicijam ter hoče v tej dobi razpeti svoje največje sile, pa četudi pade — pred ciljem. Škoda, da mu ni dano izvršiti svoje velike načrte. K največjim delom spadajo veliki spomeniki »Memorandum iz l. 1861« v Turč. sv. Martinu, kip slovaškega Homerja Jana Hollega v Burskem sv. Mikulaša, spomenik padlim vojakom v Trnavi, ki je

najboljši kiparski akt na Slovaškem in vzor anatomske popolnosti, zajet z umetniškim očesom velikega umetnika. Od najnovejših del naj omenim samo spomenik dr. P. Blahu v Skalici in lani odkrit spomenik Antona Bernolaka v Trnavi. V zadnjem času pa se Konjarek peča največ s portretiranjem, v katerem je danes nedosegljiv mojster na Slovaškem (A. Hlinka, dr. Holuby, Müller, gospa S., glava »Rekonvalescent«, »Ferenzi« itd.).

Tako v večnem delu in polnem zdravju živi v Trnavi umetnik, največji slovaški kipar in veliki prijatelj Jugoslavije, v kateri je preživel toliko letih let. Saj se še sedaj po tolikih letih v privatnem toplem pogovoru rad pomaga s erbskim izrazom, ki ga tako ljubi. Ko pa popoldne sede k svojemu radiu, rad posluša Belgrad, Zagreb in tudi Ljubljano, ter se mu porose oči, ko se spominja »svoje druge domovine«, kjer je dosegel največje priznanja, kar jih je bilo dodeljene kdaj slovaškemu kiparju.

M. Tome: Suita za klavir

Do sedaj posebno na polju zbarske umetnosti tvorni in poznani naš skladatelj Matija Tome, je v zadnjem času obogatil tudi našo klavirsko literaturo; v samozaložbi je izdal »Suito za klavir« v treh stvkih, ki so dosti razsežni. (Zvezek obsega 28 strani). Tako je skladatelj, ki je sicer ustvarjal v instrumentalnem okviru le bolj orgelske skladbe, posegel tudi v klavirsko tvornost s tem svojim novim delom, ki že na prvi pogled priča, da je plod resnega znanja in živahne fantazije.

Sicer pa se v luči strožje razčlenitve pokaže svojstvena podoba te umetnine. Po stilu se skladba vsaj v bistvenih potezih ne odmiha dosti pozno romantični umetnosti, razen v kolikor je zapadla vabljivim vplivom impresionistične barvitosti. Po-eeben poudarek je dobila tu namreč harmonična stran. Drugi stavek (Sostenuto) se zlasti, saj je njega prvi člen prav za prav le zaporedje nasleđenih ozvočij (hitro menjavanje septimovih akordov raznih tonalitett), pri čemer se melodija bolj izvija iz teh akordov, kakor da bi bila samostojno doživeta

in res preganljivo ustvarjena. Impresionistična poteza je tudi v motiviki, ki je zelo kratka, pa neprestano se ponavljajoča. V tem pogledu gre v skrajnost prvi stavek (Allegro moderato), ki je v svoji precejšnji razsežnosti prav za prav le ponavljanje istega kratkega (enotaktnega), da si sproti različno modificiranega motiva. Ker je ta motiv v svojem značaju pojemajoč, se ta stavek v napetosti ne more prav razviti in nima prave arhitektonske trdnosti — Izven teh impresionističnih potez pa pripada vsaj v glavnem skladba romantično naturalističnem slogu, kamor jo poleg značaja motivov postavlja predvsem tipični obliki. V tem oblikovnem pogledu vlada vsevprek tridelnost (ABA) in to celo v tako skrajnosti, da je v drugem stavku n. pr. tretji člen ad notam prepisan prvi, v čemer je podana že nevarnost okostenelosti. Mnogo se ponavlja tonske skupine tudi v tretjem stavku (Presto), ki ima sicer prav tipično sonatno obliko. To tako zelo, da se celo v repriži stranski stavek pomakne iz dominante v toniko. (Iz vse te oblikovne tipike bi skladba tudi skoraj bolj opravičeno nosila ime »sonata«, kot »suito«, posebno, ker nima kaj plesnega značaja, ki je za suito tipičen.)

Toda ne glede na označeno stilno karakteristiko je položeno v skladbo mnogo živo muzikalnega doživlja, ki si je znalo izbrati učinkovito izrazno snov. In ta izrazna snov, ki jo sestavljajo skupine bogatih tonskih ozvočij v preganljivem ritmu (melodična prvina je manj izrazita), ima mnogo samobitnosti ter pri tem veliko ognjevitosti, da more na poslušalca zajemljivo učinkovati. Sicer predpostavlja delo mnogo pianistične spretnosti, a bo vendar lep doselek za pianistično umetnost, ko bo obenem vredna sestavina domače klavirske literature.

Naslovno stran je narisal slikar S. Kregar. Riaba je sicer zaradi dokaj okorne opalografije v tehniko zelo preprosta. Toda idejno je podoba jako močna, ko se poglavlja v klavirsko umetnost z obeh strani; ko skuša objeti v podobi to, kar z ene strani v tej glasbeni umetnosti dojemamo čut, a z druge duh v svojstvenih oblikah.

Zdravje Svetega Očeta

Rimski dopisnik holandskega lista »Maasbode« poroča o svojih vtiskih v Sikstinski kapeli, kjer je imel dovolj prilike, da je od blizu opazoval svetega očeta, ko je bila zadušnica za pokojnim papežem Benediktom XV. Tako poroča:

Papeža so prinesli v kapelo na sedežu, ki se imenuje »Sedia gestatoria«. Sedel je pokonci. V obraz pa je bil blede in lica so mu upadla. Po vsej njegovi držji je bilo lahko videti, s kako silno energijo premaguje svoje telesne težave, ki ga vsaj tu pa tam prav močno ovirajo.

Nosilci so nesli papeža pred prestolni sedež, kjer je vstal, opiraje se na ceremoniarje, nato pa se je naglo okrenil ter sedel na prestol. Med glavnimi deli svete maše je klečal brez posebne težave. Sicer pa je papež nepremično sedel na prestolu ter je glasno molil in razločno izgovarjal molitve, ki jih je duhovnik molil pred oltarjem. Na koncu zadušnice je vstal s svojega sedeža ter je z jasnim, da, celo kar s krepkim glasom zapel molitve za odvezo.

Kakor ob prihodu, tako je tudi ob odhodu očetovsko ljubeznivo blagoslovil vse navzoče, kateri z ozirom na žalno službo božjo niso vzklikali papežu.

Res je občudovanja vredno, kako delaven je še vedno sveti oče, ki se še vedno udeležuje vseh slovesnosti, kjer je njegova navzočnost potrebna. Kaka razlika napram lanskemu letu, ko sveti oče ni mogel priti v Sikstinsko kapelo niti dne 22. januarja, niti na obletnico svojega kronanja dne 12. februarja. Zadnje dni je papež docela opustil vsakdanje vožnje po vatikanskem vrtu, najbrže na nasvet zdravnikov, ki so veleli veliko previdnost zaradi slabega vremena.

Most čez Niagaro padel v prepad

Dne 27. januarja popoldne je zgrmel v globoko jekleni viseči most čez Niagaro. Ze včeraj smo poročali, da ga oklepajo velike ledene plasti, da so se jeklene konstrukcije pod težo ledu začele kriviti. Dne 27. januarja pa jekleno mostovje ni moglo več prenašati silne ledene teže, nakar se je most prelomil in je vse skupaj s strašnim trščem zgrmel v prepad. Komaj 10 minut poprej so še bili na mostu inženirji in delavci, ki so hoteli preprečiti nesrečo ter so poskušali most osvoboditi ledenega oklepa. Ni se jim posrečilo. Ko so videli, da je vse zaman in da se teža naglo veča, so brž pobegnili. Bil je zadnji čas, ker 10 minut kasneje bi bili tudi ljudje zgrmeli v ledene prepade Niagare.

Čudno je, da se je most pretrgal že potem, ko je mraz odnehal in so pol dne popreje poročali, da ni več nevarnosti.

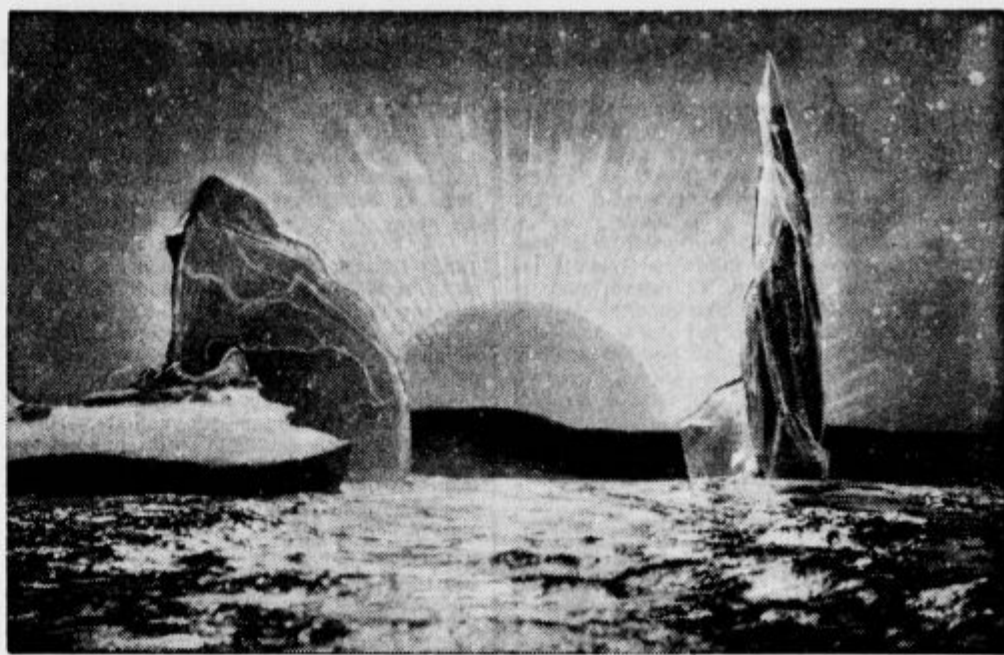
62 japonskih šolarjev zasul plaz

Iz Tokia poročajo, da je neko šolo v japonski prefekturi Akita zasul velik snežni plaz. Hiša je plaz docela raznesel ter pod razvalinami pokopal vseh 62 otrok, ki so bili v šoli. Ko je prihitela pomoč, so druge otroke rešili, vendar je bilo že 6 otrok mrtvih, 7 pa je bilo močno ranjenih.

Strela in toča v Parizu

V četrtek ob pol dveh popoldne so v Parizu imeli nenavaden vremenski dogodek, ki je v tem letnem času ne le redek, marveč tudi čuden.

Ob pol dveh popoldne se je nebo nad Parizom nenadno pooblačilo, čeprav je dotlej sijalo lepo toplo sonce. Kakor hitro je bilo oblačno, pa so oblačno nebo začeli križati silni bliski, katerim je

Severni sij nad Evropo, kakršnega navadno vidijo v južni Skandinaviji

Skrivnost „Rdečega prenočišča“

V Franciji se pred sodiščem odigrava te dni strašna žalost, ali prav za prav zadnji prizori dolge tragedije.

V Bretaniji nekje se je to dogajalo. Ob slabi cesti, ki vodi do morja, stoji stara obcestna krčma, ki nosi napis »Rdeče prenočišče«. Hiša je stara in zgrajena iz kamnov, okna in vrata ima ozka. Ta hiša ima zgodovinski naslov, saj je bila tukaj krčma tega imena že ob času francoske revolucije. Hiša stoji v kraju, ki ima dolgo ime Pont-Tymen-en-Pleyben. V tem prenočišču se je dogodilo:

Nekoga večera jeseni je prišel v to krčmo arabski krošnjar, ki je s svojo robo krošnjaril od vasi do vasi, od mesta do mesta ter je bil v teh krajih že precej znan. Bil je revež, saj ni veliko zaslužil s svojim krošnjarjenjem. Krčmar in lastnik »Rdečega prenočišča« je stal med vrati,

ko je prihajal krošnjar. Krčmar se je pisal Mihael le Pate. Mož je pri neki nesreči zgubil eno nogo ter je sedaj štorljkal po hiši z leseno nogo. Zavarovalnica mu je bila za izgubljen nogo plačala 18.000 frankov zavarovalnine. V temni sobi sta sedela dva sumljiva človeka, za točilnico pa je brkljala krčmarica.

Arabski krošnjar je bil utrjen od dolgega pota ter se kar sesedel na klop za mizo. Velel je, naj mu prinese pijačo. Oba možaka, ki sta sedela v kotu za mizo, sta se s krčmarjem spogledala, česar pa krošnjar ni zapazil. Zunaj je bila medtem že napočila trdna noč. Le tu in tam se je po cesti malo posvetilo, ko je mimo pridiral kak avtomobil. Vendar pa svetloba žarometov nikdar ni segla do vrat tega prenočišča. Iz točilnice je žena v neznanem bretonskem jeziku velela možu: »Ubij ga, denar ima!« Nato je vstala in odšla zapirat večna vrata. Krčmar ni rekel ne bev ne mev, marveč je pograbil za tujčevim hrbtom dolg nož in se približal tujcu. Nerodno je štorljkal za Arabčevim hrbtom, nakar je z vajenim sunkom zabodel nesrečnega krošnjarja. Vse to se je zgodilo pred očmi onih dveh pivcev, ki sta mrko sedela za mizo. Žena je brž planila k trupu in ga izropala.

Ona dva, ki sta dobro vedela, kako dobro zna suniti njunin poglavar, sta molče gledala to strašno igro. Vajena sta že bila takih prizorov. Saj se ni dolgo od tega, ko sta ona dva v tej hiši vprilo krčmarja samega prav tako sunila delavca Coica, ga izropala, nakar sta plen s krčmarjem porazdelila. Tudi sedaj se nista nič obirala ter sta mirno in ravnodušno pobrala iz krčmarjeve roke svoj delež plena, ki je padel na njiju iz krošnjarjeve zupščine. Nato sta krošnjarjevo truplo zavila v platno ter ga zanesla k bližnji reki ter vrgla vanjo.

Vaščani so drugo jutro našli na malem jezu človeško truplo. Vso kolico je prevzela velika groza, saj je bil v teku kratkih petih let tukaj najden že šesti mrlič, vstevši umorjenega delavca Coica in tega arabskega krošnjarja. In nihče v vsej Bretoniji ni vedel, kje je morilec. Niti orožništvo niti ljudje niso vedeli, kje naj iščejo morilca.

Zločin pa je nazadnje razkrila preprosta ženska, ki je v krčmo hodila včasih pomagat. Nekoč jo je krčmarica poklicala, naj pride pomagat streč pivcem ter nosit na mizo kruh in surovo maslo. Ko je tako imela v hiši opravka, je nekoč za točilno mizo zagledala več pasov in ovratnic, ki jih je poprej že videla pri arabskem krošnjarju. Ta se je bil namreč večkrat ogledal v hišah tamkajšnjih vaščanov in tako je vsakdo vedel, kaj prodaja ta mož. Tako je ženska takoj vedela, da je to nosil prodajatelj Arabec, ki so ga pred kratkim našli umorjenega v jezu. Čeprav je ta najdba žensko hudo razburila, vendar se je premagala in mirno naprej opravljala svoje delo. Ko pa je bila prosta, je takoj smuknila v vas k orožnikom ter jim vse povedala.

Dne 24. januarja so obdolžence sodili na sodišču v Finistère. Od vseh strani Bretonije so privreli skupaj ljudje, da bi bili priča, kako se bo glasila pravica. Hiteli so k sodišču mimo krčme »Rdeče prenočišče«, ki pa je sedaj zapčatena in zadelana z debelimi hlodi. Krčmar Mihael le Pate je s svojo leseno nogo kakor bik divjal za omrežjem pred sodniki. Njegova dva pomagača sta vse priznala ter sta bila zaradi tega obsojena na dosmrtno ječo. On sam pa noče ničesar priznati ter vse taji. Šest krvavih zločinov je sedaj razjasnjenih. Krčmar še vedno taji. Žena, ki je bila pri vseh umorih udeležena, je umrla pred enim tednom, preden jo je mogla obsoditi svetna pravica.

Mihael le Pate še ni bil obsojen, vendar niti njegov zagovornik ne upa, da bi mu mogel rešiti glavo.

Med letom izgubil motor

Nenavaden čuden dogodek je doživel pilot in pa tudi potniki, ki so se vozili pretekli teden v letalu iz Bruslja v Antwerpen. Letalo je bilo belgijsko prometno letalo, ki je bilo polno potnikov. Imelo je 3 motorje. Ko je letelo visoko v zraku, so potniki v svojo neizrekljivo grozo zagledali, kako se je en motor zrahljal, nato odpadel ter zgrmel na tla. Letalo se je začelo sumljivo gugati, vendar je letalec bil toliko sposoben, da ga je vzdržal v pravi legi. Tako je z dvema motorjema srečno pristal na tla.

Ponarejeno zgodovinsko pismo

V argentinskem glavnem mestu živi sloveč zbiralec starih pisem gospod M. della Torre. Ta mož je trdil, da ima v svoji zbirki znamenito pismo, katero je dne 1. septembra 1870 francoski cesar Napoleon III., po nesrečni bitki pri Sedan, pisal pruskemu kralju, poznejšemu nemškemu cesarju Viljemu. Zbiralec je trdil, da je tisto slavno pismo kupil v kraju Amilus na Francoskem.

Sedaj pa poročajo iz Berlina, da je tisto pismo še vedno shranjeno v arhivu nemškega zunanjega ministrstva v Berlinu. Pač pa dostavljajo, da je bil leta 1875 napravljen faksimile tega pisma za veliko knjigo nemškega generalštaba ob nemško-francoski vojski. Ta knjiga je takrat tudi res izšla s tem faksimilom. Poleg cesarskega pečata je na originalu tega pisma še mala packa od črnila. Po tej packi so strokovnjaki pozneje spoznali, da oni izvod pisma, ki ga ima gospod della Torre, ni pravi. Tudi njegov izvod ima podobno packo, vendar je preiskava dognala, da je tisto črnilo mnogo novejše. Sicer pa je bilo tisto pismo že večkrat na prodaj, pa ga doslej nobeden ni hotel kupiti, ker so vsi takoj spoznali, da je pismo ponarejeno. Le ta Argentinec se je dal oslepariti.

S takimle tipkami prižigajo in ugašajo ce. električne svetilke, kadar nanese potreba. Kadar grozi prevelika obremenitev ali kratak stik, pa nezne roke pritisnejo na te tipke in 100 luči v mestu naenkrat ugasne

Zbesnel jelen oblegal kmeta

Nekaj nenavadnega se je te dni zgodilo kmetu Petru Götschlu v vasi Mitterbach pri Knittelfeldu na Štajerskem. V tamkajšnjih gozdovih se je klatil pes, ki je divje in »na svoj račun« lovil ali vsaj preganjal divjad. Ta pes je nekega dne dvignil v gozdu tudi velikega jelena ter ga precej časa gonil. Nazadnje je jelen pribežal do Götschlove kmetije. Divji pes pa ni odnehal. Na dvorišču kmetije je jelen zagledal domačega psa, ki je v njem takoj videl svojega sovražnika ter se je zagnal vanj. Kmalu sta si bila jelen in domači pes pošteno v laseh. Zdaj je pridiral na dvorišče še divji pes in začel se je pravi polom. Jelen je zbesnel ter erdito napadal živali. Pekleni tršč, ki so ga delale živali, je opozoril kmeta, ki je v hlevu kidal gnoj, da na dvorišču nekaj ni v redu. Stopil je iz hleva na dvorišče. Komaj pa je jelen zapazil človeka, se je jadrno obrnil zoper njega ter ga s svojimi rogovilami hotel prebosti. Kmet jo je naglo popihal nazaj v hlev in zaprl vrata za seboj. Jelen pa, ki je bil medtem dodobra zdelal in pregnal oba psa, je ostal pred vrati in čakal, kdaj bo kmet pomolil glavo iz hleva. Dolgo je trajalo, preden se je žival umirila in nazadnje mirno odšla v svoj gozd, nakar šele je kmet mogel iz svoje ječe v hlevu.

»Ali mislite, da bi iz tega voza mogli kaj narediti? Ali bi bilo še kaj za rabo?«

»No, vsekakor! Lahko bi odvil tablico s številko ter na njo pritrdil nov avto.«

IVANHOE

Št. 42.

Knez vrže palico

Kakor hitro je črni vitez videl, da razdedinjenega viteza potiskajo nazaj, je vzpodbodel svojega konja in hudo napadel Front de Boeufa. Preden se je kdo dobro zavedel, je močni vitez že ležal v pesku, nakar je napadalec udaril na Athelstana. Ker se je v boju s Front de Boeufom črnemu vitezu zlomil meč, je Athelstanu iztrgal iz rok bojno sekuro ter ga z njo tako silovito treščil, da je Athelstane nezavesten padel na tla. Ko je dovršil ti dve junaki deli, se ga je menda vnovič lotila lenoba, zakaj mirno je zajezdil nazaj k vhodu.

Na borišču pa sta se sedaj še merala razdedinjeni vitez in Briand. Templarjev konj pa je izgubil že toliko krvi, da se ni več mogel izmikati bliskovitim napadom razdedinjenega viteza. Žival se je zgrudila in vitez z njo. Čeprav je bil templar sila uren in ročen, se vendarle ni mogel o pravem času izmotati izpod konja. Kakor blisk svojemu nasprotniku, naj

je razdedinjeni šinil s svojega konja, visoko dvignil svoj meč ter velel se vda.

Toda knez Ivan, ki se poprej ni prav nič zmenil za težave razdedinjenega viteza, sedaj ni hotel, da bi bil ponižan njegov ljubljene. V odločilnem trenutku je vrgel na tla svojo palico ter tako končal boj.

Irski narodni spomenik bodo blagoslovili Irci na dan svojega narodnega patrona sv. Patrika. Spomenik je izdelan v obliki oltarja, ki na njegovem vrhu stoji kip sv. Patrika.

Dr. Henrik Steska:

Delokrog banovine

I.
Značaj države zavisi dobron del od tega, kakšna je kompetenca pokrajinskih samouprav. Oziroma se moramo ne le na obseg te kompetence, in na način, kako se nadzira ta samouprava, marveč tudi, kako se more ustrojiti in delokrog pokrajinske samouprave izpremeniti. Posebno važno je, kakšno je sodelovanje obeh oblasti, centralne in pokrajinske oblasti. Možnosti je cela vrsta:

1. V sodržavju (konfederaciji) more poedina pokrajina tudi proti volji centralne oblasti in drugih prirejenih pokrajin enostransko izpremeniti svoj položaj v tej zvezi.

2. V realni uniji more to storiti le volja vseh pokrajin skupno z eventualno oblastjo, reprezentirano po skupni instituciji skupnega dednega vladarja.

3. V zveznih državah (federalnih državah) opazimo dva tipa, ali je za izpremembo medsebojnega odnosa potrebno soglasje centralne oblasti in neke večine pokrajinskih zastopstev ali pa more o tem odločati sicer centralna volja sama, toda večina centralnega parlamenta mora obenem glede večine pokrajin obsežati tudi večino zastopnikov, odrejenih za centralni parlament po poedinih pokrajinah.

4. V enotni državi odločuje o pravnem položaju pokrajin centralna oblast sama ter tudi, ako je za izpremembo predpisana posebna večina, ni potrebno, da bi ta večina zastopala obenem tudi večino pokrajin. Važno pa je, ali je položaj pokrajin določen kar že v državni ustavi ali pa navadno državni zakonodajni prepuščen, da bodisi v celoti ali deloma zariše meje med centralno in pokrajinsko oblastjo.

V naši državi nikakor ni glavno vprašanje, ali je na federalni način ali enotno ustrojena, važno pa je, kakšen obseg imajo pokrajinske samouprave in ali se enkrat določeni delokrog te samouprave da izpremeniti le z ustavo ali pa že z navadnim zakonom brez kvalificirane večine.

Jasno je, da v federalni državi poedine pokrajine — dežele, ki sestavljajo zvezno državo, dokaj velik krog pravnih odnosov samostojno urejajo in se zavoljo tega tudi te pokrajine tu pa tam štejejo za države, t. j. za delne države zvezne države in to tem bolj upravičeno, ker brez sodelovanja pokrajin ni izpremembe njih odnosa do centralne. Pri enotni državi je kompetenca pokrajin lahko zelo obsežna in morda celo širša od kompetence dežel v marksistični zvezni državi, lahko pa je tudi prav skromna ali morda sploh ni pokrajinske samouprave. Enotne države so pač tudi različno organizirane, ene so decentralizirane s široko samoupravo pokrajin, druge pa priznavajo pokrajinsko morda le nekaj ekonomske samouprave ali pa še ne.

Ako že imamo v enotni državi kaj pokrajinske samouprave, potem ji pripade gotovo pospeševanje javnih, na pokrajinsko edino se nanašajočih interesov z uporabo lastnih finančnih sredstev in druge njene imovine za nego in podvig materialne in idealne kulture v pokrajini. Govorimo o ekonomskem tipu pokrajinske samouprave, kadar ti posli povsem prevladujejo. Tudi pri tem tipu spadajo v delokrog pokrajinske samouprave še nekateri drugi posli, brez katerih ni nege in podviga domače kulture, kakršni so to uprava lastne imovine pa pri privajanje davčnin in drugih dohodkov, dalje razni posli, ki se nanašajo na organiziranje pokrajinske samouprave same. Pokrajinska samouprava ekonomskega tipa obsega torej nekako te posele:

a) Nogo in podvig pridobitnih, prosvetnih, zdravstvenih in socialnih razmer v pokrajini, pri čemer se lastna finančna in druga ekonomska sredstva uporabljajo za ustanavljanje in gradnjo, vzdrževanje in obratovanje raznih zavodov, podjetij in naprav pa za druge prireditve, namenjene boljšanju pridobitnih razmer, izpolnitvi prometnih naprav, širjenju in dviganju obče ljudske prosvete in strokovne izobrazbe, izboljšanju narodnega zdravja in odstranitvi najhujših socialnih nepravil gospodarske šibkejših slojev. Gre tu za posle, ki jih morejo upravljati ali država ali samoupravne edince ali privatniki, a ki jih zastran pomena za pokrajino utegne z večjo vlogo opravljati pokrajinska samouprava nego država, ali pri katerih bi inelativno, privatnikov zaradi velikih finančnih žrtve navadno ne zadoščala ali bi se iz želje po čim večjem dobičku morda javni interesi premalo upoštevali. Nekaj teh poslov je takih, da jih samoupravna edinca zavoljo obstoječe zakonite obveznosti mora vršiti, a druge sme opravljati povsem po svojem izprevidu in uvidevnosti, oziroma se na razpoložljiva sredstva in na večjo nujnost ali primernost dotičnih ukrepov. Čim večje so finančna sredstva, s katerimi pokrajina razpolaga, tem večja bo delavnost pokrajinske samouprave pri izvajanju tega njenega delokroga. Zastran potrebe izdatnih finančnih sredstev morajo biti s pokrajinsko samoupravo

b) združeni razni posli finančne prirode. V prvem redu mora pokrajina upravljati svojo lastno imovino. Edino le dohodki te imovine in eventualnih pokrajinskih podjetij se pa izdatki ne morejo kriti, marveč mora pokrajina nalagati svojim stanovcem in davkoplačevalcem javne davščine in bremen, kar je izrazit posel javnega gospodarstva.

c) Tudi organiziranje pokrajinske samouprave, kakor volitev njenega predstavništva po zborih volivcev, volitev predsedstva, posebnih odsekov in ožjega, neposredno izvršujočega odbora pokrajinske samouprave, in postavljanje ali vsaj predlaganje pokrajinskih uradnikov prištevamo še poslom, ki jih opravlja tudi samouprava zgolj ekonomskega tipa.

Gotovo je vpliv pokrajinske uprave ekonomskega tipa že zaradi možnosti, da s lastnimi finančnimi sredstvi in z lastnimi organi v neki smeri neguje javne koristi v pokrajini, jako velik. Toda v državah, v katerih so vse ali vsaj nekatere pokrajine krepke historično-politične individualitete, taka samouprava ne bi zadoščala, marveč je treba politične samouprave. Po tipu politične samouprave pokrajin je malodane vsa notranja uprava prenesena na pokrajinsko samoupravo, tako da država v pokrajini sploh nima lastnega upravnega aparata za notranjo ali občo upravo in v vsi morda le od centralne oblasti postavljeni državni reprezentanti v pokrajini državni nadzor na lieu mesta. Načeloma ne more biti pomislekov proti takšni ureditvi javne uprave, ako je državni reprezentant upravičen, da sam ali po svojem odposlancu nadzira poslovanje pokrajinske samouprave in da v izvrševanju te nadzorne oblasti zadržuje vse odloke te samouprave, ki nasprotujejo zakonom ali ogrožajo obredržavne interese. Neprimeren bi bil tak prenos poslov obče uprave le tedaj, ako bi predstavnik države v centrali in v pokrajini eksponirani državni funkcionarji daleko nadkriljevali pokrajinske funkcionarje. Vobče pa večje sposobnosti pri državnih organih ne smemo pričakovati, to tem manj ker so pokrajinski funkcionarji z usodo pokrajine močnejše povezani. Navezani na domače grudo se z večjo vlogo in ljubeznijo lotijo

svojega dela. Državni uradniki v pokrajini pogostokrat pretirano zastopajo enostranski državni interes na škodo enako važnih pokrajinskih koristi, a njih predstojniki v vrhovni državni upravi bodisi zbog enakega stremljenja, bodisi zavoljo neznanja razmer v pokrajini ne ovirajo takega početja. Ta sistem se odlikuje tudi po enostavnosti in enenosti, ker je enotni in torej ni dvoje vzporednih vrst upravnih oblastev v pokrajini, državnih in samoupravnih.

V delokrog pokrajinske samouprave po tem tipu spadajo vobče posli iz notranje upravne veje v ožjem smislu (varnostna policija, nadzor nad obsejanimi), potem iz upravnih vej, nanašajočih se na kmetijstvo in gozdarstvo, na rudarstvo, na obrt, industrijo in trgovino, na gradbe, dalje na prosveto in verstvo, končno na telesno vzgojo naroda, na zdravstvo in na socialno politiko. Poleg tega pripada takšni pokrajinski samoupravi seveda tudi še bolj ali manj obsežna finančna uprava glede lastnega finančnega gospodarstva. V kolikšni meri more država vplivati na smer in način tega samoupravnega delovanja, zavisi predvsem od jakosti državnega nadzora nad pokrajinsko samoupravo in od uredbodajne oblasti, ki jo država pokrajini prizna.

Gledališče in koncerti

Karl v. Baltz: Violinski koncert

Velop dunajskega violinskega virtuosa Karla v. Baltza v naše koncertno življenje je pojav svoje vrste in svojega pomena. To pa zaradi posebnih svojstev, ki jih je razkrila igra tega nenavadno resnega in globokega umetnika, igra, ob kateri je človek presenečen ob stalni prisilnosti visokim in dosedaj v marsičem skoraj nepoznanim vrednotam.

Ze takoj je presenetila resnoba sporeda, ki je objel sicer samo dogmno, a zelo značilno razporejeno violinsko umetnost od nje prvih pričetkov v zgodnjem italijanskem baroku (Veracinijeva Sonata), preko vrhov poznega nemškega baroka (Bachova Chaconna) in dunajske klasične (Mozartov Koncert) tja v nemško zgodnjo romantiko (Schubertov Rondeau brillant) ter je posegel tudi v slovansko poznoromantično umetnost, kot jo je predstavljala Sukova glasba (Un poco triste, Burleska). V sporedu je bil tedaj podan jassen prerez violinske umetnosti skozi vse dobe do modernega (ki so jo zastopali dodatki Bartokovih plesov) — to pa brez kompromisov, brez vsakršnega računanja s ceninimi efekti! To je treba posebej poudariti kot visoko odliko, kajti nedvomno je s to umetniško doslednostjo, ki niti za las ni popustila, umetnik sam največ tvegaj, saj se je prvič predstavil našemu (njemu povsem nepoznanemu) občinstvu. Pač pa je z druge strani umetnik s takim sporedom obenem dokazal, da sodi naše koncertno občinstvo z najvišje stališča, pripisuje mu vso umetniško izobrazbo, razumevanje in resnobo.

V podajanju omenjenih umetnin pa, od katerih pomenja vsaka zase svoj svet s posebnimi nazornimi potezami, s posebnim značajem in izraznim načinom, so se razvila pred nami nenačelna svojstva umetniškega podajanja.

Kar se tiče znanj, značilnosti, violinistove igre, ki se je pokazala v prvi luči šele po prvih dveh, še nekoliko nesigurnih izvedenih skladbah, ji gre priznanje, da obvladuje vse tehnične zahteve s posebnim ozirom na značaj dunajske violinske šole, ki je v tehniki loka in prstov naravno preprosta (vsekakor bolj kot francoska šola, ki se rada v tem pogledu izgublja v bogastvo fines, ali praška šola, ki posveča čisto tehniki skoraj mučno skrb), ki pa daje prednost iskrenosti in toplini predavanja. To dejstvo je treba imeti za pravo presojanje v zavesti, kajti v violinski igri nam je po danih razmerah dunajska šola najmanj blizu in najmanj poznana. — Mimo označenega obvladovanja tehničnih zahtev uveljavlja umetnik v svojem podajanju nenavadno močan zmisel za stilne vrste in njih posebne poteze. Ne samo to, da so v njegovi igri jasno razodete zunanje značilnosti posameznih stilnih smeri, kot je n. pr. barvanje in oblikovanje tonov ter njih zvez, različno upravljanje dinamičnih in agogičnih sredstev itd. Umetnik je sposoben v igri zajeti in oživiti predvsem duha, ki živi za čutom dostopnimi tonskimi pojavi. V tej smeri pa močno deluje še posebno svojstvo, spriču katerega zavzema violinist danes posebno stališče, da namreč v svojem podajanju ves stremi k čim večji objektivnosti. To se pravi, da skuša v podajanju izločiti vsako, tudi najmanjšo samovoljnost in da seba vsega povsem postavi v službo umetnine, ki jo podaja, da namreč na ta način postane le živi posrednik med duhom, ki živi v umetnin in med dolgaletnim človekom. Ta posebna, neprečljiva in zlasti danes, v času krajnega individualizma tako redka lastnost (ki jo more prav danes kdo neuvidevno označiti kot pomanjkljivost individualne potence), je ona zavestna in hotena lastnost, ki daje posameznim, pa morda še tako različnim umetnikom njih pristno značilnost. Iz nje in predvsem iz nje dobivajo podane umetnine ono naravno presenetljivo prvobitnost, kot smo jo občudovali tudi na tem koncertu, ko je bil Vivaldi res pravi Vivaldi, Bach res Bach, Mozart divno pristni Mozart; nato pa Suk zopet pravi slovanski Suk, a Schubert resnično poznani dunajski glasbeni poet. V tej bitni potezi umetnikovega podajanja pa je objeto še posebno svojstvo, da je namreč ta igra tudi v duševnem pogledu vsa jasna in umirjena, v tem, ko se umetnik zavestno izogiba vsakemu osebnemu notranjemu nastitju v zmislu demonizma (pri čemer pa seveda sledi morebitnemu demonizmu skladbe). A ravno ta umirjenost, ki daje igri posebno širino, ki se pa golim čutom doždeva morda priča iz stroga pomere onemu, ki jo dojima, dosega najgloblje usodine resnične umetnosti. Vsem označenim potezami umetnikovega podajanja se pridružuje še posebno svojstvo enotnosti posameznih umetnin, enotnost, ki izvira iz umetnikove sposobnosti, dojeti v duhu v enem hipu hkrati celo skladbo in ji nato navzven v tonskem zaporedju ustvariti trdno in prepričevalno zgradbo.

Tako je stopil na tem koncertu pred nas umetnik, ki nas je s svojo zrelo in globoko igro zajel v dan duše in nas vodil v čudovite pokrajine tonov in njih oblik; umetnik, ki se zaveda svojega poslanstva in ki odetira ljudem čisto umetnost, trdno odločen služiti ji z vsem svojimi bistiomi. — Posebna svojstva pa, s katerimi podira svoje umetništvo, ga opravičujejo, da si povsod osvaja priznanja, ne le pri občinstvu, temveč tudi pri svetovni kritiki, ki mu priznava red mojstrstva, a pri tem neko posebnost, ki ga loči od drugih mojstrov in ki razlaga z druge strani dejstvo, da si je umetnik osnoval in razvil na Dunaju že samostojno violinsko šolo.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 29. januarja: 12. Druga za drugo plošča hitov v pisano vrsto veselih stvari — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Druga za drugo plošča hitov v pisano vrsto veselih stvari — 14. Zelo pusti (igra Rad. orkester) — 14.40 Poročila obritstva v Sloveniji (g. G. Ogrin) — 18. Ruski sekret — 18.40 O smerah našega političnega gospodarstva s posebnim ozirom na javna dela (inž. Karel Tavcar) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nae ura: Dosevne posebnosti naša plačinicev (dr. Bora Milojevič, univ. prof.) — 19.50 Pregled sporeda — 21. O zunanji politiki (g. urednik dr. Adolaj Kuhar) — 20.50 Hlače pri est' stoji... Pri zori za premislek in glasu za odhiti. Besedilo in vodstvo večera ipi. Izvajajo člani rad. igr. družine — 21. Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radljski orkester.

Drugi programi

Sobota, 29. januarja: Belgrad: 20. Češki večer, 22.15 Plesna glasba — Zagreb: 20. Opera — Dunaj: 19.30 Zabučni koncert, 20.45 Ork. koncert, 21. Plesna glasba — Budimpešta: 20. Igra, 21.40 Ork. koncert, 22.10 Plesna glasba — Test-Milan: 21.15 Violina, 21. Legova Plesna glasba — Clavec, ki se smeje — Rim-Bari: 17.15 Plesna glasba, 21. Čarobni polje — Koncerti — Valjokov tempo, 22.15 Violina — Prag: 20. Opereta — Kralj solih, 22.30 Soljski orkester — Varšava: 20. Zabav. koncert, 21. Plesna glasba — Berlin: 20. Opereta glasba — Kopenhaga: 20. Milnekerjeva opereta — Diljak prosjak — Hamburg: 20. Zabavna glasba, 20.40 Herne-ekova opereta — Monaka — Bernmünster: 19.55 Narodne pesmi in plesi v Švici, 21.30 Plesna glasba — Sottis: 20.30 Schumannova glasba — Strassburg: 21.30 Orkestralni in solistični koncert.

Violinista je na klavirju spremljal naš priznani pianist Marijan Lipovšek. Ta res ni imel lahkega stališča sprito ne majhne naloge in malo preizkušnje. Vendar se je mojustru lepo prilgel in ga s svojo lahkonno igro (ki jo je pa oviral slab instrument) ugodno podpiral vseskozi, dokler ni ob končni skladbi dosegel svojega viška, ko je razvil svojstva svoje briljantne igre.

Koncert, ki ga je priredilo društvo »Glasbena akademija«, je bil res lepe uspeha in pomembna glasbena prireditve. Vrši se je v veliki dvorani Filharmonije pri dobrem obisku.

Mariborsko gledališče

Oton Zupančič: Veronika Deseniška. Ob proslavi pesnikove 60. letnice.

V proslavo 60. letnice Otona Zupančiča je mariborsko gledališče uprizarilo slavljeno »Veroniko Deseniško« v docela novi opremi in opravi. Enako se je potrudil tudi režiser J. Kovič, ki je za to slavnostno priliko sprožil vse svoje inscenacijske registre ter oskrbel vselej dramski pesnitvi dostojen odskri okvir. Slavljena sta zama pričakovala i Maribor i Ljubljana. V času, ko so ga tod in onod pričakovali, je bil pesnik že nastopil svojo hedžo, da se izogne nadežnemu slavu, in nemara, da se ubrani bridkih spominov na krsto predstavo pred leti, ko se je o delu pisalo živo in živo.

Gledališče je bilo razprodano, občinstvo in igralci v slavnostnem razpoloženju. Uvodno besedo je govoril R. Rehar, ki je orisal slavljeno pesniško delovanje, iz njega izluščil za obmejne kraje pomembno narodna, bol, kakor se zrcali v pesnikovem »Zemljevidu«.

Predstava je bila prazna i opremi in opravi. Da je zvenela enako praznično z lodra tudi dragocena pesnikova beseda, bi bilo vesele nekaljeno Razdelba ženskih vlog je bila pogrešana. Z Veroniko se je proti buturi močila Elvira Kraljeva, ki bi vaa umetniško zagorela kot trpka, resignirana Jelisaava, Veronikino tragiko zaradi neodoljive lepote bi morala igrati gđ. Rasbergerjeva. Ema Starčeva se je kot Jelisaava odela v trden oklep gosposčine in ponosa, skozi katerega ni bilo čuti bolečine užaljenega ženstva. Tudi je bila kot ženska, ki zori zmisl, preveč vnanje figurativna in nalepotičena. Najboljšo odsko stvaritev je podal ta večer R. Nakret kot Friderik G. Grom je kot Herman ugajal s svojim nastopom, igralsko pa je premalo umirjen in dostojanstven. Omeniti moramo še: G. P. Krvica kot Josta, g. Zakraskovo kot teto Sigo, g. Kosuta kot Nerada, g. Crnoborega kot kencelja, g. Košiča kot pisarja, g. Rasbergerja kot Josta, D. Gorinškov Bonavetura je bil opereten.

Grosuplje

Ustanovni občni zbor poverjenstva kluba žer teznarjev JRZ za Grosuplje bo v nedeljo, dne 30. januarja ob 10 dopoldne v gostilni Tisler v Grosuplju O železniških vprašanjih poročajo delegati iz Ljubljane. — Člani in prijatelji kluba vljudno vabljeni!

Velenje

V sredo dopoldne so našli mrtvega v njegovi postelji 72-letnega Martina Smodiša. Bil je najstarejši mizar v Velenju. Pred 40 leti je prišel v službo kot mizarški pomočnik k svojemu bratu in vztrajal pri njeni skoraj 50 let. Bil je vseskozi vzor poštenjaka. Kot vnet gasilec se je požrtvovalno udeleževal celih 40 let. Naj mu sveti večna luč, vsem njegovim pa nase sožalje!

Draga pri Čabru

Ker sta bili občini Draga in Trava združeni v eno občino, bodo pri nas volitve novega občinskega odbora. Ze zdaj se čuti hud boj med slovenstvom in nemškostarstvom. Vsi zavodni Slovenci želimo zmaga Slovencem. V stari Avstriji smo na shodih za Jugoslavijo peli »Črna zemlja naj požreze tega, kdor odpada!«

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Za postni čas pripravljamo sledeče postne pesmi:
Foerster A.: Lamentacije in očitanja za mesani zbor, 8 din. — Cantica sacra, III. del, za moški zbor, 30 din. — Grundnik I.: Šest postnih pesmi za mesani zbor, 15 din. — Hribar p. A.: Postni in velikonočni napevi za mesani zbor, part. 30 din. glasovi po 10 din. — Jobst: Pet postnih pesmi za mesani zbor, 20 din. — Stiri postne pesmi za mesani zbor, 7 din. — Kimovec: Sveta masa in pesmi, 16 din. — Rihar tenatus, 21 pesni nasme Gospodu, za mesani zbor, partitura 24 din, glasovi po 8 din. — Premrl St.: Cerkvena ljudska pesmarica, part. 50 din, glas 24 din. — Cerkveni moški zbori, glas 40 din. — Sattner p. H.: Golgota, 8 postnih pesmi za mesani zbor in orgle, part. 20 din, glasovi po 3 din. — 8 postnih pesmi za mesani zbor in orgle, part. 20 din, glasovi po 6 din. — Vodopivec V.: Božji spevi, Zbirka cerkv. pesmi za vse dobe cerkvenega leta, 80 din. Zeleznič M.: Dopolnjeno je. 12 postnih pesmi za mesani zbor, 20 din. — Premrl F.: Trudna noč na oljke lega, 8 postnih pesmi za mesani zbor. Partitura 15 din, glasovi po 5 din.

Celje

c Jutri ob 4 popoldne. V mestnem gledališču: Krik uničene mladosti! — Akejska drama iz modernega sveta v 6 dejanjih. Delo, ki je popolnoma novo in izvršno slovensko, nam bodo podali v režiji g. Vladka Kosa veliki Frantičkovi križarji iz Ljubljane. Vstopnice se dbe v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi.

c V Prešernovi ulici št. 3 je v Gospodu zapala 84 letna zasebnica Drobotinšek Katarina, v celjski bolnišnici pa je v četrtek zvečer umrl 39 letni okrajni tajnik v Gornjem gradu gosp. Fendre Franc. Naj v miru počivata, svojem naše iskreno sožalje.

KINO METROPOL

premiera prekrasnega filma
»KRALJEV TENOR«
po istoimenski operi »Der Postillon von Lonjumau« V glavni vlogi: Willy Eichenberger, Lucie Englisch, Leo Slezak.

c Lastnikom koles in motornih vozil. Predstojništvo mestne policije je Celju ponovno opozarja vse lastnike koles in motornih vozil, da prijavijo svoja vozila do 31. januarja. Uradne ure za prijavo koles so vsak delavnik od pol 8 do 1, za motorna vozila pa od 5 popoldne naprej. Solerji se pozivajo, da overijo svoje vozniške izkaznice in plačajo pripadajoče banovinske takse pri predstojništvu mestne policije v sobi št. 42.

c Brzoturnir celjskega šahovskega kluba za januar je bil v sredo zvečer v hotelu »Evropa«. Udeležilo se ga je 10 igralcev. Največ točk so dosegli Grasl, Diehl in inž. Savjice, in sicer vsak po 8 točk od 9 dosegljivih. Fajs je dosegel 5, Schneider in Csörgö pa po 4 točke. Bil je to prvi brzoturnir, kjer se je uporabljala na poseben način konstruirana ura, ki da vsakih 5 ali 10 sekund znak za potezo. Je to originalno edinstveno darilo g. Antona Lecnika, urarja in juvelirja v Celju, za kar se mu Č.S.K. na tem mestu prav iskreno zahvaljuje.

c V premožovniku ga je zasulo. V četrtek, 27. januarja, je pri delu zasulo 19 letnega delavca v rudniku v Pečovniku Zaverska Antona iz Zavodnega pri Teljarjih. Dobil je hude notranje poškodbe. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico.

c Tatvina v veletrgovini Stermecki pojasnjena. O tatvini v veletrgovini Stermecki smo že poročali. Po raznih okoliščinah je prišla policija na sled pravemu storilec kljub temu, da je bil na tatvini zelo prekanjen in zavil v temo. V noči med soboto in nedeljo je izginilo iz dnevene blagajne v detajlni trgovini nekaj nad 5000 din gotovine. Ker ni bilo za tatov prav nobenega sledu in ni bilo vloga, je policija drugače usmerila preiskavo in končno dobila krivca. Lani so delavci imeli precej posla v novo zgrajenemu delu veletrgovine in imeli tudi prost vhod. Instalacijska dela za centralno kurjavo je imela neka tvrdka, pri kateri je bil uslužben 25 letni strojni ključavničar L. Viljem z Ječice. Policija je po raznih poizvedovanjih in zasliševanjih ugotovila, da je Viljem v novo zgrajenemu delu predelal neke ključke, ki jih je preizkušal in meril na vratih, ki vodijo v trgovino. Sum je takoj padel nanj in ga je policija na podlagi tiralice v lreok 20, t. m. aretirala in pripeljala v Celje. Pri zasliševanju je Viljem L. zanikal vsako krivdo, v svojem slabem zagovoru pa je zašel v protislovja, izdal je še sodruga 18 letnega vajenca Jožeta Z. iz Celja, katerega je Viljem L. večkrat obiskoval. Policija je oba izročila sodišču.

KINO UNION

Godba, petje, ples, razkoske in lepota, vse to je združeno v filmu

»PREMIERA«

V glavni vlogi: Sarah Leander, Karl Martell, Attila Hörbiger, Theo Lügner.

c Preprečen vlom. V sredo ponoči okoli 12 je službovali stražnik Završnik Vinko, ko je bil na obhodu po Gaberju, opazil na strehi trafike pri železniškem prelazu, da je nekdo na strehi. Stopil je bliže in opazil nekega moža, ki je razkrival opeko. Stražnik ga je poklical, ko pa je stopil k trafiki, je mož skočil in pobehnil čez plot pri Sodinovem lesnem skladišču, kjer je izginil. Stražnik je preiskal vse skladišče, a tatu ni našel.

Naša hri v tuini

St. Michael, Minn. Zupnik Anton Mikš umrl. V zupnji sv. Mihaela, kjer je zvesto pastiroval 34 let, je nenadoma umrl priljubljeni slovanski zupnik Anton Mikš. Kako priljubljen je bil med našimi izseljenci, je najbolje izpričal pogreb, katerega so se polnostevno udeležili vsi farani. Pogreba se je udeležilo tudi nad 100 duhovnikov z nadškofom John G. Murray na čelu. R. i. p.

Država Wisconsin daje priznanje školu Baragi. Država Wisconsin je izdala spominsko knjigo z naslovom »The Wisconsin Blue Book«, ki obsega 710 strani. Na strani 11. se pisatelji spominjajo tudi našega slovenskega misijonarja in škofa Friderika Barage s temi besedami: »V juliju 1885 je prišel katoliški misijonar (kasneje škof) Father Frederick Baraga na Madeline otok, kjer je kmalu zatem postavil kapelico, kjer je daroval prvič sv. mašo dne 9. avgusta istega leta. Father Baraga je imel ondi s svojim misijonskim delovanjem več uspeha, kakor pa njegovi protestantski sosedje: on je vztrajal, medtem ko so protestantski misijonarji zapustili kraj. Father Baraga je bil zelo učen gentleman, kakor tudi vnet duhovnik. Leta 1837 je dal v Parizu tiskati svojo knjigo, v kateri opisuje severne Indijance; to je ena izmed najbolj redkih publikacij iz prve dobe države Wisconsin, kasneje je največ deloval med Menomonie Indijanci.«

Uradna vremenska poročila

Tujskoprometni zvez Slovenije, JJSZ, SPD
po stanju z dne 31. 1. 1923
Radeče-Planica, 620 m: —2, pooblaščen, mirno, zapadlo 30 cm snega na 80 podlage.
Kranjska gora, 810 m: —3, barometer se dviga, pooblaščen, mirno, 45 cm snega na 40 podlage, sankalabe in drsilače uporabno.
Lisec, 660 m: 70 cm snega na 100 podlage.
Dolce-Majstrana, 630 m: —1, oblačno, mirno, 20 cm južnega snega na podlagi 17 cm.
Bled, 301 m: plus 1 oblačno, 10 cm južnega snega na 100 podlage, lezero za drsanje deloma uporabno.
Zlatofog v Bohinju, 136 m: —1, sneži, 20 cm novega suhega snega na podlagi 30 cm.
Dom na Kani, 1320 m: —1, oblačno, sneži, sever, 30 cm novega suhega snega na 100 podlage.
Dom na Krcetov, 1700 m: —3, sneži, 70 cm novega suhega snega na 100 podlage.
Velika planina, 1638 m: —3, sneži, 25 cm novega suhega snega na 120 podlage.
Polzeva, 620 m: nič, barometer pada, mirno, 7 cm novega snega na 100 podlage.
Pohorski dom, 1020 m, in Mariborska koba, 1030 m: —1, oblačno, mirno, drobno med.
Senjarski dom, 1120 m, in Koba pod Kopo, 1377 m: —3, sneži, malo vetrovno, 35 cm novega snega na 90 cm podlage.
Dodatna poročila z dne 31. 1. 1923:
Jezerca, 580 m: —4, oblačno, mirno, 10 cm snega na 100 podlage.
Mozirska koba, 1341 m: —1, rahlo sneži, snega 100 cm.

Sport

Drž. prvenstvo v umetnem drsanju

Južno vreme ogroža prireditev

Pri nepovoljnem vremenu, ki je nastopilo predvčerajšnjim in je včeraj še trajalo, je zelo negotovo, ali se bodo prireditve drž. prvenstva v umetnem drsanju mogle vršiti danes zvečer in jutri dopoldne. Vodstvo tekmovanja se bo odločilo šele jutri zjutraj in bo, če bo južno vreme trajalo še dalje, preložilo prireditve na 1. februar in na praznik 2. februarja. Objavilo bo svojo odločitev v popoldanskih listih.

Pri večerni produkciji v prostem drsanju, ki je določeno za drevi ob 18.30, in ki je mišljena kot uvod v tekmovanje, nastopijo vsi prijavljeni tekmovalci in tekmovalke. To so: od HASK-a ju-

niorska prvakinja Zagreba Silva Šuputova, celovski prvi drsalci Trude Lamatsch in Diti Wurm, od SK Celja junior Presinger in od SK Ilirije Emanuel Tuma, dr. Polo Schwab, Biber Joško ter drsalke Wisiakova, Finčeva, Palmetova in Schelova. Posebej nastopi dvojica Palmetova-Biber. Večerna produkcija v umetnem drsanju ne šteje k tekmam.

Tekmovanje v obveznih likih se bo pričelo jutri, v nedeljo ob 8.30. Glavni del tekmovanja za publiko tekme v prostem drsanju so določene za jutri ob 10.30 in bodo trajale z nekaterimi dodatnimi produkcijami dobro uro.

Svetovno prvenstvo v namiznem tenisu

Jugoslavija na 4. mestu v drugi skupini.

Končno stanje v svetovnem prvenstvu (tekmovalje moških) v namiznem tenisu, katero tekmovanje se je vršilo v Londonu, izgleda v obeh skupinah takole:

I. skupina: 1. USA, Anglija in Avstrija po 6 točk. 4. Poljska 4 točke. 5. Nemčija 3 točke. 6. Letonska 2 točki. 7. Irska 1 točka.

II. skupina: 1. Madžarska 7 točk. 2. Češkoslovaška 6 točk. 3. Francija, Jugoslavija in Litva po 4 točke. 6. Belgija 2 točki. 7. Holandska 2 točki. 8. Egipt 0.

Končno stanje za Corbillov pokal (tekmovalje dam) pa je tole: 1. Češkoslovaška; 2. Anglija; 3. Avstrija; 4. Madžarska, Wales in USA.

Mariborski šport

TEKMOVANJE ZA MAVERJEV POKAL

V nedeljo, dne 30. t. m. se odigra tretje kolo tekem za Maverjev pokal. Na stadionu SK Zvezdčar na Tržaški cesti se srečajo tokrat: ob 13.30 Maribor : Slavija, Pobrežje. Ob 15. Zvezdčar : Rapid.

Sigurno bo tudi to nedeljo nogometnemu športu naklonjeno občinstvo v velikem številu posetilo zanimivo prireditev. Dočim bo po do sedaj pokazani formi moštve Maribor skoraj sigurno premagal Slavijo, bo tekma med starima rivaloma Zvezdčarjem in Rapidom silno napeta ter bo rezultat iste močno vplival na končni izid klubov v tej borbi. Za nedeljo so delegirani sledeči sodniki: prva tekma: Bergant, druga tekma: Jančič. Vstopnina je običajna: po 8, 6 in 4 din.

Table-tenis šport v Mariboru. Svoječasno zelo lepo razviti šport je letos — kakor izgleda — v Mariboru popolnoma zaspal. Navzlic temu, da je izvajanje tega športa izredno ceno, ni za istega v posameznih klubih posebnega zanimanja. Na vsak način bo treba mrtvilo dvigniti s prireditvijo katkega turnirja, na katerem naj bi imeli pravico nastopa vsi, ki jih ta šport zanima. Iz teh igralcev bi mogli klubi zopet okrepiti in oživiti delovanje svojih odsekov. Ker izvedba takega turnirja ni zvezana s posebnimi izdatki, smo prepričani, da se bo v kratkem priredil turnir, ki bi se brez težav lahko izvedel kot prvenstvo Mariborac.

+
Umrla mi je moja ljubljena in dobra
soproga, gospa

KATARINA MIKLUŠ
ROJ. MULEJ

po kratki in mučni bolezni preminila
se tolažili svete vere. — Pogreb
neposredno pokopane bo v soboto, dne
29. januarja 1938, ob treh popoldne
iz mrliške veže Stara pot št. 2, na
pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana - Jesenice - Bled
dne 28. januarja 1938

ZALUJOČI SPROG EMIL
in ostalo sorodstvo

Maurice Leblanc: 23
Izredne pustolovščine Arsena Lupina.

Otok tridesetih krst

>To je bil Veselko?

>Veselko je prišel po neki drugi poti. Si videla, kako je bil lepo sprejet? Toda, kar se mi je zdelo najbolj čudno, je bilo to, da ga ni nihče sledil, ne Honorino, ne stari oče. Nisem imel papirja in ne svinčnika, da bi mu pisal, toda končno mi je bilo treba iti samo za Veselkom.

>Nemogoče, ker so mislili, da si daleč od Sareka, ugrabljen in ker je tvoj stari oče odpotoval.

>Pravi! Toda zakaj ta domneva? Stari oče je po nekem dokumentu, ki ga je nedavno sprejel, dobro vedel, kje sva, ker nama je on pokazal vhod v podzemlje. Ali ti ni povedal?

Veronika je vsa srečna poslušala pripovedovanje svojega sina. Če so ga ugrabili in ujeli ni bil on tista ostudna pošast, ki je ubila Herge-monta, Marijo Le Goff, Honorino, Correjouja in njegove tovariše? Resnica, ki jo je slutila, je postajala vedno jasnejša. Franc ni bil morilec. Nekdo je oblekel njegovo obleko, da mu je bil podoben, ravno tako kot nekdo drugi, ki se je spremenil v Stefana, da sta potem imela laže delo. Ah! Kaj ji je bilo vse drugo! Neverjetnost, protislovje? Veronika niti niti ni na to. Prepričana je bila, da je njen sin nedolžen.

In tako se je ogibala, ki ji je bila kaj takega povedala, kar bi morebiti omračilo in pokvarilo njegovo veselje in zadrževala je:

>Ne, nisem videla tvojega starega očeta, Honorino ga je hotel pripraviti na moj obisk, a dogodki so prehiteli...

>In ti si ostala sama na otoku, uboga moja mama. Torej si upala, da me najdeš?

>Da, je rekla omahovaje.

>Sama si bila z Veselkom?

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Smuški tečaj Zveze za tujski promet. V avtobusu, s katerim se peljejo tečajniki smuškega tečaja Zveze za tujski promet na Kočevje, je se nekaj praznih mest. Vremenska poročila s Kočevja javljajo, da je vreme lepo in sončno ter da je zapadlo 40 cm novega snega. Prijave sprejema do 13. januarja. (Izjema do 13. aprila.)

SK Mars. Vsi igralci se pozivajo, da prinesejo v nedeljo dopoldne med 10 in 12 vso opremo, ki jo imajo še doma. Proti onemu, ki se ne bo pokoril temu pozivu, se bo postopalo po pravilih kluba. Obenem pozivamo vse članstvo, da poravnava vse obveznosti do kluba, ker se vrši dne 6. februarja redni občni zbor. Opomo! Bo sprejemal tajnik.

Predavanje SPD. Slovensko planinsko društvo nam pripravlja zelo zanimivo predavanje o poljski znanstveno-alpinski odpravi v Ande, Argentino in Čile. Predaval bo v slovenski in francoski jezik. Stolarski iz Krakova, ki bo pokazal lepo shemo diapozitivov. Predavanje se bo vršilo v dvorani Delavske zbornice v ponedeljek, dne 7. februarja ob 20. Poljski planinci so se povzpeli na več vrhov: v Andih, tako Mercedario 6770 m, Alma Negra 6120 m, Aconcagua 7015 m itd. Obeta se nam zanimiv večer, na katerega že danes opozarjamo planince.

Tabor veselih planincev priredi Osrednje društvo SPD v Ljubljani v Sokolskem domu na Taboru v torek, dne 1. februarja ob 20 s svojo tradicionalno planinsko zabavo. Vsa dvorana bo razkošno dekorirana s planinskimi prizori. Preskrbljeno bo za nepriljubljeno planinsko zabavo. Planinci, pridite v torek, dne 1. februarja na Tabor.

Za gorske vodnike in nosače je bila že leta 1930 odobrena tozadevna tarifa. Slovensko planinsko društvo je izvežalo lepo število gorskih vodnikov. Vsi izpraznjeni gorski vodniki so morali položiti posebne izpise ter imajo od sreskega načelstva potrjene vodniške snižnice. Le z vodniško knjižico se izkaže vodnik, da je upravičen vršiti vodništvo. Ob celodnevni zamudi na dan znaša tarifa 120 din, za polidnevno zamudo 80 din, ob potovanju v nočnem času je dodati še pribitek za vsako nočno uro po 10 din. Nočnja priloga do 8 kg je vračunana v vodniški tarifi. Nosači, ki nosijo prilogo turistu, ki pa niso upravičeni vršiti vodništvo, prejmejo za svoje delo ob celodnevni zamudi za dan 80 din, za polidnevno zamudo 40 din in ob potovanju v nočnem času pribitek 5 din za vsako nočno uro. Ako nosi nosač več kot 20 kg teže, dobi za vsak kilogram čez to težo kot posebno nagrado 4% od pristojbine. Nosači iz Zlatogorja do Doma na Komni prejmejo 30 din za prilogo do 12 kg. Planinci se naj poslužujejo gorskih vodnikov in nosačev. Imenik vodnikov je na razpolago v pisarni SPD v Ljubljani ter pri vseh podružnicah SPD.

ZFO

I. slovanske smuč. tekme Zveze fantovskih odsekov

Polovična voznina od 7. do 18. februarja.

Ministrstvo za promet je s odlokom štev. 29.554-37 z dne 11. I. 1938 dovolilo polovično voznino za I. slovanske smučarske tekme Zveze fantovskih odsekov, ki bodo v času od 11. do 13. februarja na Črnem vrhu in v Planici. Udeleženci (in tekmovalci) kupijo na odhodni postaji cel vzorni listek, ki velja za brezplačen povratek v zvezi s potrdilom (žigom), ki ga dobe udeleženci od prireditelja bodisi na Črnem vrhu ali v Planici. Ta popust velja za vse vlake in razrede izveniški ekspresnih vlakov.

O tem obveščamo zlasti vse tekmovalce, ki pridejo prej na trening, in tudi vse ostale udeležence, ki hočejo ostati dalj časa na kraju prireditve.

Posebni vlak v Planico

V nedeljo, dne 13. februarja vozi poseben vlak v Planico k skakalnici tekmam. Kdor se še ni prijavil, naj se takoj prijavi pri svojem odseku in ta naj takoj pošlje število udeležencev Zvezi fantovskih odsekov. Opozorjamo tudi na tozadevno okoliščino, ki so jo svoječasno prejeli odseki.

>Da, prve dni se nisem zanj nič zmenila. Šele danes sem pomislila, da bi šla za njim.

>Kje pelje pot, po kateri sta prišla sem?

>Po podzemlju, katerega izhod je skrit med dvema kamnom, ne daleč od Maguenocovega vrta.

>Kaj? Torej sta otoka zvezana?

>Da, po obalah pod mostom.

>Čudno! Tega nisem uganil ne jaz, ne Stefan, niti kdo drugi... razen tega odličnega Veselka, ki je le našel svojega gospodarja.

Ustavil se je in zašepetal:

>Poslušaj...

>Čez trenutek je nadaljeval:

>Ne, ni še tisto. Vendar morava hiteti.

>Kaj naj storim?

>To je lahko, mama. Ko sem napravil to luknjo, sem ugotovil, da bi se jo dalo dovolj razširiti, če bi bilo mogoče odstraniti še tri ali štiri bližnje kamne. Toda ti trdno držiš in treba bi bilo kakega orodja.

>Dobro, šla bom ponj.

>Tako je, mama, vrni se v Prieuré. Na levi strani hiše, je v podzemlju delavnica, kamor je Maguenoc spravil svoje vrtno orodje. Tu boš našla cepin z zelo kratkim ročajem. Proti večeru mi ga prinesi. To noč bom delal in jutri zjutraj te bom objel, mama.

>Oh! Da bi bilo res.

>Za to sem gotov. Ostala nama bo še Stefana rešitev.

>Tvojega profesorja? Ali veš, kje je zaprt?

>Približno. Po podatkih, ki jih je mama dal stari oče, obsega podzemlje dvoje nadstropij, ki stoji drugo nad drugim, in zadnja celica vsakega nadstropja je pripravljena za ječo. V eni sem jaz. Stefan je v drugi pod menoj. Kar me vznemirja...

>Kaj te vznemirja?

>Je to, da so bile po očetovem mnenju te celice včasih mučilne ječe... ječe smrti, kakor jih je imenoval stari oče.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; žentovanski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega snatja se računa enokolonska, 3 mm visoka petinast vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Prvovrstno frizerko

sprejme »Salon Slavica«

Ljubljana. (b)

27 leten mladenič

trezen, priden in vaje vseh gospodarskih del — isče službo hišnika, slugarja, oskrbnika, ali kaj podobnega. Založi kavelj v gotovini 30.000 — trideset tisoč — dinarjev. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1114. (a)

Prodamo

Lepa namizna jabolka

vseh vrst, dobiti vsako količino po 2.50 din za 1 kg pri Kmetijski zadruzi v Smartnem pri Ljutju.

Najboljši trboveljski premog

brez prahu

koks, suha drva

L. Pogačnik

Bohoriška 5 Telefon 20-31

»Kappel«

pisalni stroji

nemški kvalitetni izdelki. Najboljši material, lahke teke, najmodernejša konstrukcija. Večletno jamstvo. — Tudi na obroke. V vseh velikostih in cenah pri gen. zastopstvu

Kleindienst & Posch

Maribor, Aleksandrova 44

nasproti hotela »Merano«

Širite »Slovenca«!

>Kaj praviš? To je strašno.

>Zakaj se bojiš, mama? Saj dobro veš, da me ne mislijo mučiti. Toda ker ne vem za Stefana, sem mu po posredovanju psa poslal jedila. Veselko je gotovo našel dohod do njega.

>Ne, je rekla, pes ni razumel.

>Kako veš, mama?

>Mislim, da ga pošiljaš v Stefanovo sobo; vse je prinesel pod njegovo posteljo.

>Ah! je rekel deček vznemirjen, »kaj se je zgodilo s Stefanom?

In takoj je pristavil:

>Vidiš, mama, hiteti morava, če hočeva rešiti Stefana in sama sebe.

>Česa se bojiš?

>Ničesar, če delava hitro.

>Toda vendar...

>Ničesar, bodi prepričana. Vse ovire bova premagala.

>In če pridejo še druge?... Nevarnosti, ki jih ne slutiva?

>Takrat, je v smehu rekel Franc, »bo prišel nekdo in bo naju ščitil.

>Vidiš, moj dragi, ti tudi veš, da nama je potrebna pomoč.

>Toda ne, mama, poskušam te pomiriti, ničesar se ne bo pripetilo. Poglej, ali je mogoče, da bi sin zopet izgubil mater, ki jo je komaj našel? Ali je dopustljivo? Vprašaj Veselka. Ali ne, prijatelj, zmagali bomo in bomo združeni in srečni?

Ali je tvoje mnenje tako, Veselko? Torej pojdi in vodi namo. Jaz bom zopet zaprl luknjo za slučaj, če bi kdo pregledoval mojo celico. Ne poskušaj takrat vstopiti, kadar je luknja zamašena. Takrat je nevarnost. Pojdi mama, in ne delaj ropota, ko se boš vračala.

Veronika je kmalu izpolnila naročilo. Našla je orodje. Čez štirideset minut ga je prinesla in posredilo se ji je, da ga je spravila v celico.

>Nihče še ni prišel, je rekel Franc, »a to se bo kmalu zgodilo in bolje je, da ne ostaneš tu. Najbrž bom imel celo noč delo, tem bolj, ker

>Videla boš! Imam načrt. Zbogom, mama, dobro počivaj in naberi si moči. Jutrišnji dan bo težaven.

Veronika se je držala načrta svojega sina. Drugi dan je šla z upanjem znova proti celici. Tokrat je Veselko, ki si je zaželel svobode, ni spremljal.

>Popolnoma tiho, mama, je zašepetal Franc tako tiho, da ga je komaj slišala. »Od zelo blizu me nadzorujejo in mislim, da se sprehajajo po hodniku. Sicer je moje delo skoraj končano. Kamni nič več ne držijo. V dveh urah bom končal. Ali imaš lestvo?

>Da.

>Odstrani kamne od okna. Pridobila bova nekaj časa. Zares se bojim za Stefana. Predvsem ne ropotaj!

Veronika se je oddaljila.

Okno ni bilo od tal niti en meter in kamni, kakor je domnevala, so držali samo s svojo težo. Skozi tako napravljeno odprtino, ki je bila zadosti široka, ji je bilo mogoče iti po lestvi, katero je bila prinesla in obesila na železne kavlje na rob skale.

>Videla boš! Imam načrt. Zbogom, mama, dobro počivaj in naberi si moči. Jutrišnji dan bo težaven.

Veronika se je oddaljila.

Okno ni bilo od tal niti en meter in kamni, kakor je domnevala, so držali samo s svojo težo. Skozi tako napravljeno odprtino, ki je bila zadosti široka, ji je bilo mogoče iti po lestvi, katero je bila prinesla in obesila na železne kavlje na rob skale.

>Videla boš! Imam načrt. Zbogom, mama, dobro počivaj in naberi si moči. Jutrišnji dan bo težaven.

Veronika se je oddaljila.

Okno ni bilo od tal niti en meter in kamni, kakor je domnevala, so držali samo s svojo težo. Skozi tako napravljeno odprtino, ki je bila zadosti široka, ji je bilo mogoče iti po lestvi, katero je bila prinesla in obesila na železne kavlje na rob skale.

>Videla boš! Imam načrt. Zbogom, mama, dobro počivaj in naberi si moči. Jutrišnji dan bo težaven.

Veronika se je oddaljila.

Okno ni bilo od tal niti en meter in kamni, kakor je domnevala, so držali samo s svojo težo. Skozi tako napravljeno odprtino, ki je bila zadosti široka, ji je bilo mogoče iti po lestvi, katero je bila prinesla in obesila na železne kavlje na rob skale.

NESTLÉ

ČOKOLADA

V vsaki tablici čokolade NESTLÉ, ki se prodaja po din 1— in več, se nahaja po ena lepa slička. Hranite te sličice za novi album »Čudeži iz vsega sveta«, III. zvezek »Lepe pripovedke«, katerega si lahko nabavite pri Vašem dobavitelju, album je zelo interesanten in poučen.

BANČNO KOM. ZAVOD, Maribor

Aleksandrova 40

kupi takoj in plača najbolje

● hranilne knjižice

bank in hranilnic

● vrednostne papirje:

3% obveznice, bone, srečke, deince itd.

● valute vseh držav.

Prodaja srečk drž. razr. loterije

Kupimo

Sirni kotel 400—600 l

in mlečne vrče 25—30 l

— kupim. Janša Dobje,

Slivnica pri Celju. (k)

SOBE

Stanovanje

nudim solidni gospodini v centru. Cena zmerna. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1245. (s)

Elegantno sobo

v centru ob sodniški, modern, novo pohištvo in kopalnica — odda takoj stranka brez otrok. Informacije: Resljeva c. 4 ali telefon 48-27. (s)

Oporemljeno sobo

oddam gospodu, Vodmatška 20. (s)

Objave

Naznanilo!

P. n. gospodinja vjudno obveščam, da sem ponovno odprl svojo stojnico v Sokolskem drevoredu. — Prodajal bom vedno svežo govedino po 6.—, 8.— in 10.— din, teletino po 10.—, 12.— in 14.— din. — Priporočam se vsem svojim nekdajjim cenjenim odjemalkam, kakor tudi novim. Pridite, pripravljamo se in zadovoljne boste. Najtopleje se priporoča Sitar Peter, mešar, Sokolski drevored. (o)

Kupujte lepa in trajna darila novoporočencem

TRGOVINA

H. NIČMAN, LJUBLJANA

Vam nudi vsakovrstne kipe, krasne križe za obesiti in postaviti, cele garniture svečniki od Din 60— dalje, slike najrazličnejše velikosti in kvalitete. Cene izjemno nizke. Postrežba točna in solidna.